

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Šokis

Sveiki sulaukę šv. Velykų!

3

Narbutaitė, Vaskas, Messiaenas Nacionalinėje
filharmonijoje

6

Keturi vakarai Dreseno ir Berlyno teatruose



Paulina Domašauskaitė, „Plazdesys“,
fragmentas. 2023 m.

Apie parodą „Žarija“ Pamėnkalnio galerijoje

10

Antano Martinaičio ir Sandros Kvilytės
parodos Vilniuje

12

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

Lietuvos Respublikos kultūros ministru Simonui Kairiui
Medijų rėmimo fondo direktoriui Ruslanui Iržiukevičiui
Kultūros periodinių leidinių asociacijos vadovui Gyčiui Norvilui

KREIPIMASIS DĖL MEDIJŲ RĖMIMO FONDO

2024 03 25

Kultūros periodinių leidinių asociacijos (KPLA), kuri yra viena iš Medijų rėmimo fondo (MRF) steigėjų ir turi vieną trečiąją balsų, narių ir kiti kultūrinės žiniasklaidos atstovai šiuo raštu kreipiasi dėl sudarytų iškreiptos ir nesąžiningos konkurencijos aplinkybių Medijų rėmimo fondo konkursų sąlygose, kuriose apribojama ir / ar eliminuojama galimybė dviem trečdaliams KPLA narių bei asociacijai nepriklausančiai kultūros žiniasklaidai teikti paraišką.

Reikalaujame sudaryti sąlygas aplikuoti visiems kultūrinės žiniasklaidos leidiniams, nesvarbu, koku pavidalu jie publikuojami, ir šiais metais netaikyti sąlygose numatytų apribojimų dėl etatinių darbuotojų, unikalių lankytojų interneto svetainėse skaičiaus, formato (popierinio ar internetinio) bei periodiškumo. Reikalavimus grindžiame toliau pateiktais faktais, kurių svarbiausias – MRF padarytos klaidos ir visų leidinių suklaidinimas dėl konkursų sąlygų, konkursų bei finansavimo laiko. Taip pat prašome ateinančių metų konkursų sąlygose ištaisyti akivaizdžius loginius prieštaravimus ir apribojimus, kurie neatitinka teisingos konkurencijos principų.

A. Naujai įsteigtas MRF savo veiklą turėjo pradėti 2023 m. rudenį, kai buvo planuojamas ateinančių metų biudžetas. Paaiškėjus, kad ir 2024 m. sausio mėnesį dar neparengta finansavimo tvarka, kultūros periodiniai leidiniai buvo raginami „kažkaip“ išsisukti iš padėties, prašyti spaustuvių ir



Aurelija Maknytė, „Žmogus zuikis“. 2017 m.

autorių atlikti paslaugas skolon. Tokius patarimus davė KPLA vadovas, atstovaujantis asociacijos leidiniams, o šiuo metu einantis MRF tarybos pirmininko pareigas (šiais klausimais susirašinėjimas vyko elektroniniu paštu).

B. Visą „neaišku kada“ laiką buvo raginama „kažkaip išgyventi“, laikytis konfidencialumo, pakentėti. Taip pat guodžiama, kad MRF biudžetas bus daug didesnis, nei buvo

NUKELTA Į 4 PSL.

Dvejonų ir tikėjimo muzika

„Concerto in Do“. Glebas Pyšniakas, Robertas Šervenikas, LNSO, Kauno valstybinis choras Nacionalinėje filharmonijoje

KAMILĖ RUPEIKAITĖ

Prabėgo jau penkeri metai be vieno ryškiausių šiuolaikinės muzikos kūrėjų Anatolijaus Šenderovo. Jį visada traukė muzikoje apmąstyti žmogaus prigimties paradoksą – nuolatinę sąveiką tarp neaprepiamo gėrio ir blogio pradų; iki skausmo alinantys prieštaravimai įkvėpdavo jį parašyti ir neįtikimo grožio lyrinę melodiją, ir stichišką, atrodytų, nebesustabdomą *tutti*... Paskutiniai Šenderovo kūriniai iki jo išėjimo 2019 m. kovo 25-ąją vis labiau bylojo apie akistatą su neišvengiamais gyvenimo ciklo procesais, būties laikinumo ir trumpumo suvokimą, muzikoje išsiliejusį skaidrių liūdesių. Kažin, kuo gyventų ir ką rašytų šiandien šis didžiuliu talentu pasižymėjęs ir itin subtiliai laiką jautęs kūrėjas?

Šenderovo muzikai buvo skirta pirmoji kovo 23-iosios koncerto Nacionalinėje filharmonijoje dalis. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas Roberto Šerveniko, atliko Siuitą iš baletu „Dezdemoną“ (smuiko solo – orkestro koncertmeisterė Rasa Vosyliūtė) bei „Concerto in Do“ violončelei ir simfoniniam orkestrui, solistas Glebas Pyšniakas.

Vienas giliausių ir filosofiškesnių Šenderovo kūrinių – „Concerto in Do“, kurį jis pats vėliau pavadino etapiniu, sukurtas Europos muzikos festivalio užsakytu (2002) ir dedikuotas autoriaus draugui bei ilgamečiam kūrybiniam partneriui, vienam žymiausių Europos violončelininkų Davidui Geringui (pavadinimas nurodo tonacinį kūrinio centrą – do natą ir dedikaciją David, lietuviškai Dovydas). Geringas ir atliko kūrinį pirmą kartą festivalyje su Lietuvos muzikos ir teatro akademijos simfoniniu orkestru, diriguojamu Šerveniko. Už „Concerto in Do“ Šenderovui buvo skirta Europos kompozitoriaus premija.

Per du dešimtmečius „Concerto in Do“ Lietuvoje teko girdėti ne kartą, ir kaskart kūrinys atsiverdavo naujomis spalvomis bei iki tol neatrastomis potekstėmis. Ne tik dėl to, kad Šenderovui kiekvienas kūrinio atlikimas buvo procesas, gimstantis dabar ir niekada nesikartojantis, bet ir dėl Geringo meistriškumo (Koncertas sukurtas atsižvelgiant į išskirtines jo kaip atlikėjo savybes) bei jo bendrystės su kompozitoriumi nuo pat vaikystės laikų – Geringas geriau nei bet kuris kitas atlikėjas praprato Šenderovo kūrybinį mąstymą, jo muzikos filosofiją.

Kaip didelio įvykio laukiau šio vakaro, kuriame „Concerto in Do“ pirmą kartą griežė Glebas Pyšniakas – ryškus jaunosios kartos violončelininkas, profesorių Rimanto Armono (Lietuvos muzikos ir teatro

akademija) ir Natalijos Gutman (Vienos konservatorija) auklėtinis, koncertuojantis prestižinėse pasaulio koncertų salėse. Pyšniako repertuare yra ir daugiau šiuolaikinių Lietuvos kompozitorių kūrinių; su žmona, žinoma smuikininke Dalia Dėdinskaite jie taip pat populiarina dar mažai žinomą XX a. kompozitoriaus litvako Josepha Achrono kūrybą, rengia jo vardo muzikos festivalį. Galima pasveikinti Glebo ryžtą imtis šio virtuozinio, violončelės galimybes įvairiuose registruose atskleidžiančio Šenderovo Koncerto (atlikėjas yra užsiminęs, kad parengti šį kūrinį buvo jo svajonė). Tai nemenka užduotis, turint omenyje, kad autoriaus, glaudžiai bendradarbiavusio su atlikėjais ir pateikdavusio neįkainojamų patarimų, jau nebėra.

„Concerto in Do“ geriau nei bet kada atspindi nerimastingą dabarties laiką. Itin plataus diapazono temoje, nuo aukščiausio registro nusileidžiančioje iki žemosios do, daug kartų kartojamoje ir todėl galinčioje nuskambėti vis kitaip, girdime pačius įvairiausių išgyvenimus – skausmingą klausimą, nerimą, abejones, viltį, ilgesį, nusivylimą. Kaip ir daugelyje Šenderovo kūrinių, pasitelkiamomis muzikos raiškos priemonėmis (tarp kitų, svarbios pauzės) sukuriama laukimo atmosfera. Pirmosios temos ekspozicijos kūrinio pradžioje prikaustė dėmesį – Pyšniako violončelė atskleidė skirtingus galimus temas charakterius ir spalvas, suintriguodama, kas gi bus toliau.

Paradoksalu, kad kūrinys, kurio Šenderovas niekaip negalėjo pradėti rašyti, nes nerado tinkamos muzikinės medžiagos temai, galiausiai buvo sukurtas „vienu atsišvepimu“, kone per savaitę: atsišvepimu, kone per savaitę: atsišvepimu, tiesiog išbandant dukros įsigyto fortepijono skambesį gimusi tema padiktavo kūrinio struktūrą

ir dramaturgiją, tvirtai supintą faktūrą, kurioje nėra nieko nereikalingo. Nuolatinės temos modifikacijos, jos fragmentų perėjimai per skirtingus orkestro instrumentus reikalauja ypač dinamiško bei glaudaus solisto ir orkestro santykio.

„Concerto in Do“ turi ir antrąją, nepaprastą grožio lyrinę temą, kuri yra tarytum svajonė, idealo vizija. Kompozitorius šios kantilenos negalėjo „paleisti“: 2005 m. kurdamas baletą „Dezdemoną“, panaudojo ją *Adagio* epizodui. Ši lyrinė tema, atliekama soluojančios Rasos Vosyliūtės ir orkestro, pirmąsias suskambo šeštadienio koncertą pradėjusioje Siuitoje iš baletu „Dezdemoną“ (nors gal būtų buvę logiškiau pirma atlikti „Concerto in Do“, o po jo – Siuitą iš baletu).

Pyšniako violončelei jautriai pradėjus lyrinę temą pirmą kartą, į realybę – pagrindinės temos fragmentą – sugrąžina orkestro *tutti* akcentas; į ją, taip pat pasitelkdamas įvairias jos modifikacijas, vis grįžta ir solistas. Po kūrinio kulminacijos (suaktyvėjusių abiejų temų motyvų, intensyvaus orkestro dialogo su violončele), kai solistas ir vėl nusileidžia iki žemiausio taško, prasideda kilimas aukštyn: pagaliau violončelės partijoje, fragmentiškai atliepiant ir orkestrui, skamba pilna lyrinė, nežemiško skaidrumo kupina kantilena. Kai, rodos, patiki, jog vizija gali tapti realybe, kaip įkyrios abejonės per skirtingas orkestro grupes vėl ima klajoti pagrindinės temos motyvai. Abi temos nebeįsivienija, jos ima sugyventi vienu metu: klausimas ir žinojimas, nerimas ir ramybė, dvejonės ir tikėjimas. Tarytum susitalkoma su tuo, kad gyvenime kančia ir begalinis grožis eina greta.

Šiame psichologiškai ir emociškai itin paveikiame kūrinio epizode kiek pritrūko abiejų pulsuojančių



Robertas Šervenikas, Glebas Pyšniakas

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

organizmų – solisto ir orkestro – bendro emocinio intensyvumo, dramatiškesnės temų sąveikos ir iš jos gimstančios nuotaikos atskleidimo. Baigiamajame kūrinio epizode, violončelės partijoje, nedideliais motyvais išskaidoma lyrinė kantilena pati vis labiau tampa klausimu, nuolat atitolstančia svajone. Maestro Šervenikas, turintis ilgametę patirtį diriguojant Šenderovo partitūras, Lietuvos nacionalinį simfoninį orkestrą vedė subtiliai ir užtikrintai.

Žvelgiant į kūrinio visumą, Pyšniakas pasirinko mažiau dramatinės, mediatyvesnės interpretacijos versiją. Jo violončelė aukščiausiame registre skambėjo itin skaidriai, kone efemeriskai, tačiau vietomis norėjosi ryškesnio garso, daugiau vidinės jėgos. Neabejoju, kad „Concerto in Do“, kurį galima priskirti lietuviškos simfoninės muzikos aukso fondui, išliks Pyšniako repertuare ir solistas jį atliks dar ne kartą (norisi, kad šis kūrinys koncertų salėse skambėtų dažniau!), ilgainiui atradamas naujų interpretacinių spalvų, natūraliai ateinančių su menininko gyvenimiška ir kūrybine branda.

Antroje koncerto dalyje klausėmės retai atliekamos Camille'io

Saint-Saënso trijų dalių oratorijos „Tvanas“ („Le Déluge“), op. 45; libretą pagal biblinę istoriją iš Pradžios knygos parašė Louis Gallet. Prie orkestro prisijungę solistai Marija Arutiunova (sopranas), Gabrielė Kuzmickaitė (mecosopranas), Karolis Kašiuba (tenoras), Andrius Apšega (baritonas), Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Robertas Šervenikas).

Saint-Saënso oratorijai būdinga abstraktesnė biblinės istorijos interpretacija ir laisvesnės, nei būdinga šiam žanrui, muzikos raiškos priemonės. Styginiams sukurta lyrinė įžanga, kurioje energingai ir raiškiai smuiko solo griežė Vosyliūtė, nu-teikia ne žiniai apie Dievo rūstybę, o šviesiai ir gerai istorijos baigčiai. Šioje oratorijoje ir solistai, ir choras daugiausia yra pasakotojai, o ne konkretūs veikėjai. Labai svarbus orkestro, kuriančio spalvinę istorijos kontekstą, vaidmuo. Prieš tenoro įstojimus pasigirsta arfa, kurią galima traktuoti kaip mistinį gamtos, arba konkrečiau – vandens, leittembrą.

Pirmoji dalis „Žmonių sugedimas – Dievo rūstybė – Sandora su Nojumi“ pasakoja apie žmonijos nuodėmingumą ir Dievo sprendimą ją sunaikinti. Įspūdinga antra dalis „Arka – Tvanas“, kuriame choro vedamą homofoninį pasakojimą tapybiškai iliustruoja orkestro partijoje kuriamas dramatiškai kylančio ir banguojančio vandens vaizdinys. Trečiąją dalį „Balandis – Išėjimas iš arkos – Dievo palaiminimas“ dideliu epizodu pastoralinės instrumentuotės fone pradeda pirmą kartą oratorijoje skambantis sopranas, ir palaipsniui kylama link finalinės kulminacijos – solistų kvarteto ir choro atliekamos fugos.

Gražiais, tvarkingai valdomais balsais, raiškia artikuliacija ir elegantišku atlikimu malonų išpūdį padarė visi keturi solistai. Kartu su jais choras ir orkestras, įkvėptai vedamas Šerveniko, išraiškiai papasakojo Saint-Saënso sukurta biblinės istorijos apie pasaulinį tvaną ir Nojaus arką versiją.



Kauno valstybinis choras, solistai, Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, Robertas Šervenikas

Dabarties muzikos mįslės

Narbutaitė, Vaskas, Messiaenas ir Lietuvos kamerinis orkestras Nacionalinėje filharmonijoje

VYTAUTĖ MARKELIŪNIENĖ

Koncertai, o ypač kai kurie koncertai, sukelia įvairių minčių – ne tik apie muzikos meno matmenis, girdėtą muziką, jos idėjas, apie atlikimą, apie visumos kompoziciją. Tos mintys kartais perlipa konkreto koncerto turinio ribas ir kaip koks „ausies kirminas“ graužiasi gilyn. Ir štai išsidriekia virtinė retorinių klausimų: kodėl šiuolaikinei muzikai nesusidaro daugiau galimybių organiškai ir tolygiai tyvuliuoti klasikiniame koncertų repertuare (netampant jai vien, tarkim, „Gaidos“ festivalio tikrove), kodėl interpretuojant šiuolaikinę muziką nebūtinai pripažįstama būtent jai būdinga specifinė atlikimo technika be romantinių arba klasikinių prieskonių ar klišinių „muzikinių įvykių“ logikos? Arba kodėl, klausydamasis „Klasikos“ radijo programos, ypač laidų „Intermezzo“, dažnai patiri beviltišką nuobodulį, nes girdi dešimtis kartų nuzulintas partitūras (net poros mėnesių laikotarpiu), ką jau kalbėti apie jų (ne)tinkamumą konkrečiam paros laikui? Susimąstai ir dar apie kai ką: ar būtinai turi atsitikti koks nors kompozitorės ar kompozitoriaus jubiliejus, kad rastūsi pretekstas to autoriaus muziką pagroti, kaip nors ištransliuoti? Taip, išsidriekė daug spontaniškų klausimų, į kuriuos – tikim – „kita pusė“ tuoj atkirstų suvestinėmis, procentais, ataskaitų lentelėmis. Bet juk visi suprantame, kad tikrovės esmė ne „lentelėmis“ grįžta. Patyrimas juk čia irgi sako savo žodį, nors ir be „lentelių“.

Gyvename gražios įvairovės laikais, ir kai tai kaip nors tinkamu pavidalu atsispindi – gera. Kadangi šių laikų ženklas yra koncertams suteikti vardus, tai nuo vieno jų ir pradėsiu: „Narbutaitė, Vaskas, Messiaenas“. Taip, tai koncertas, įvykęs Nacionalinėje filharmonijoje kovo 20 d. ir skirtas šių trijų kompozitorių muzikai. Koncertas sujungė, o gal tiesiog pristatė, tris skirtingus muzikos pasaulius – nuo XX a. vidurio (1943–1944 m.) iki šių dienų (2016, 2022 m.). Galėjo tai būti ir trijų dalių koncertas, netradiciškai perskirtas dviejų pertraukų, kas tikrai nebūtų koncertui pakenkę. Nes jei kalbame apie konkretų koncertą, tai jame itin svarbi visa programos koncepcija, kūrinių deriniai, o jų chronologiją nebūtinai turėtų nulemti sukūrimo datos.

Vakarą pradėjo Onutės Narbutaitės „Otro rio“ („Kita upė“, 2022) premjera Lietuvoje, griežė Lietuvos kamerinis orkestras, diriguojant Benjaminui Haemhoutsui (Belgija). Kūrinys parašytas ir dedikuotas Ostrobotnijos kameriniam orkestrui ir jo dirigentui Juhai Kangui,



Kristina Anusevičiūtė

užsakytas šio orkestro 50-mečio proga. Teko girdėti šio proginio koncerto įrašą. „Otro rio“ tembrinė tapatybė – styginiai instrumentai, kurie pirmąją kūrinių pusę „nisi-stengia“ būti autentiškai savimi, nes jiems patikėta kita, net svarbesnė funkcija – pamiršus savo melodinę prigimtį, tapti tėkmės ir laiko metafora: kažkas prasideda, nutrūksta, garsėja, nutyla, iš naujo įstoja, palaiko, sustiprina, susilpnina, vejasi, intensyvina, garsina, slopina, virpa, išsirutulioja lyg į kažkokią architektūrinę smailę ir vėl prasmenga, pasiklysta, nugrimzta... Nežinios trajektorija bėgančio laiko ar tėkmės vidiniai įvykiai, apimantys ir užvaldantys, ieškantys laukiamo, bet kol kas nenumanomo sprendimo. Ir pagaliau jis – diatoninių melodijų vėrinys, atpažįstamais kontūrais, tonaciniais punktyrais siekiantis susistiguoti. Bet ne, pabaigoje ir vėl daugtaškis. Ko gero, tai viena Narbutaitės originalumo paslapčių – suteikti kūriniui mįslingą formą, nepabaigti jo tuo, kas gal klausytojo mintyse jau būtų numatyta. Ir tie kūriniai – tarsi autorės parašas, kaskart vis toks pat ir kitoks.

Lietuvos kamerinis orkestras ne pirmą kartą griežė Narbutaitės muziką, buvo jai pasirengęs, kaip ir dirigentas Haemhoutsas, kuriam, atrodo, buvo aišku, kad detalės, ir tik detalės, sukuria „Otro rio“ visumą. Keistas jausmas, kai matai dirigentą ir kartu jo nematai, nes nėra jokio išraiškos šokio, plasnojimo, susi-reikšminimo, tačiau jauti disciplinos, profesionalumo pėdsaką.

Toliau klausėmės Pėterio Vasko keturių dalių Koncerto altui ir styginių orkestrui (2016), solistė – puiki altininkė Kristina Anusevičiūtė. Išgirdus pirmuosius Koncerto tak-tus ir kilo mintis apie skirtingus kompozitorių pasaulius, kuriuos galėtų atskirti pertraukos. Instrumentiniai koncertai šiuolaikinių kompozitorių kūryboje gana dažnai verčia pakelti antakius, nes šio žanro kūriniai ypač apaugę žanrinėmis konvencijomis. Taip nutiko ir šįkart. Puiki savo profesijos atstovė modeliavo šią kompoziciją tarytum tipišką romantiškos virtuosinės koncertą (o jame galėjome rasti visus to požymius – virtuosinius pasažus, kadencijas, kantilenas, pagaliau, struktūrą). Ir tarytum



Dirigentas Benjaminas Haemhoutsas ir Lietuvos kamerinis orkestras

negali čia niekuo suabejoti – viskas parašyta natose. Didžiulis, masyvus ir į praeities laikus nukeliantis Koncertas. Tačiau jo klausantis po Narbutaitės kūrinių kažkas nesisiejo, nesilipdė. O gal net užgožė. Nuskambėjo ir Anusevičiūtės *en-core* – Henri Vieuxtemps'o Kaprisas Paganini atminimui. Gilus garsas, puiki technika, kantilenos grožis, jausminga retorika – tai tik paliudijo, kad ypač romantiškosje muzikoje altininkė jaučiasi kaip savo namuose.

Antroje vakaro dalyje – Olivier Messiaeno „Trys mažosios liturgijos apie dieviškąją esatį“. Atliko choro „Vilnius“ moterų grupė, Jolanta Silkauskienė (fortepijonas), Jonė Punytė (čelesta), Motiejus Bazaras (Martenot bangos), ansamblis „Gunter Percussion“. Taip, tai labai sudėtinga partitūra, ką galima buvo pajusti koncerte. Bet atsiminčiau vieną istorinę detalę. Štai dar, regis, 1967 m. šis kūrinys tapo Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos choro repertuaru, vadinasi, jau daugel metų egzistuoja mūsų sąmonėje. Ištrauka iš Leonido Melniko knygos apie Saulių Sondeckį:

„Atlikti Messiaeno „Tris mažąsias liturgijas“ mane paskatino geras pažįstamas iš Maskvos Grigorijus Chaimovskis – pianistas, žurnalas „Sovietskaja muzyka“ atlikimo meno skyriaus vadovas. Jis buvo ištikimas Messiaeno gerbėjas, skambino jo fortepijoninius bei kamerinius kūrinius ir visai bandė juos propaguoti. Laikas nebuvo tuomet palankus tokioms iniciatyvoms, bet jis nenuleido rankų. <...> Maskvoje atlikti kūrinių katalikiškos liturgijos tekstais nėra galimybės, prašė pabandyti tai Lietuvoje. <...> Susirinkome, pradėjome repetuoti. Orkestras klysta, bet aš jau esu gerai pasirodęs, pataisau klaidas, paaiškinu, viską kontroliuoju. <...> Pakviečiau į talką Antano Jozėno vadovaujamą M.K. Čiurlionio menų mokyklos chorą – su juo nebuvo jokio vargo, prieš ateidami labai gerai pasirodė“ (p. 352).

Šis istorinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos choro interpretacijos įvertinimas iškilo klausantis kūrinių šį kartą. Messiaeno muzika juk nėra tik natos, gerai perskaitytos natos. Kai kurie atlikėjai šiam kompozitoriui, galima sakyti, paskiria visą savo gyvenimą, kad galėtų laisvai „braidžioti“ po Messiaeno dermes, ritmus ir harmonijas. To atsidavimo, ko gero, ir pritrūko – abejonių kėlė choro interpretacija: registų disbalansas, tarties blankumas, įstojimų (ne)sinchroniškumas. Abejonių kėlė ir visas ansamblis, veikiau skaičiavęs natos ir pauzes, nei muzikavęs Messiaeno pulsą.

Grįždama prie pradžioje išsakytų minčių, pirma, pabrėžčiau tai, kad šiuolaikinė muzika neturėtų būti tik atsitiktinė viešnia simfoninių ar kamerinių koncertų erdvėse, ji gali mus lydėti nuosekliai per visą sezoną. Antra, laikas suprasti, kad istorinės ir šiuolaikinės muzikos atlikimo moduliai yra labai skirtingi. Verta juos išstudijuoti, į juos įsijauti. O trečia, reikėtų suvokti, kad šiuolaikinės muzikos autorių kūriniai dažnai įkūnija visiškai skirtingus pasaulius, kuriems surasti stilistinius kontekstus – profesinis iššūkis, užduotis ir mįslė.



Koncerto akimirka

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

KREIPIMASIS DĖL MEDIJŲ RĖMIMO FONDO

ATKELTA IŠ 1 PSL.

SRTRE, todėl net rizikuoti skolomis yra verta.

C. 2024 m. kovo mėnesį kultūros leidiniai pagaliau sulaukė žinios, kad MRF skelbia paraiškų priėmimą. Iki to laiko buvo nuolat konfidencialiai renkami duomenys, kokie yra leidinių tiražai, interneto svetainių lankomumo rodikliai, metinių biudžetų dydis. Buvo teigiama, jog surinkus visą duomenų bazę bus daroma viskas, kad kultūros leidiniams būtų sudarytos palankios sąlygos startuoti aplikuojant į naujo fondo dalinę paramą.

D. Sulaukę naujos tvarkos aprašų ir paraiškų teikimo formų, kultūros periodinių leidinių redaktoriai suprato, kad pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos istorijoje dėl nustatytų reikalavimų didžioji dalis kultūros leidinių paraiškų teikti NEGALI:

1. Konkurse, pagal jo sąlygas, gali dalyvauti „kultūrinė žiniasklaida“ ir „kultūros periodiniai leidiniai“, nors nėra apibrėžta, kas yra kultūrinė žiniasklaida ir kuo ji skiriasi nuo kultūros periodinių leidinių. Tačiau akivaizdu, kad kultūrinei žiniasklaidai sukuriama palankesnė konkurencijos sąlyga nei kultūros periodiniams leidiniams ir taip sudaromos iškreiptos konkurencijos aplinkybės.

2. Kokios tos sąlygos? Popieriniams periodiniams leidiniams būtinas ne mažesnis nei nustatyto dydžio interneto svetainės unikalių lankytojų skaičius per mėnesį (toliau – u.l.), o internetiniai kultūros

leidiniai privalo turėti tam tikrą popierinio leidinio tiražą, nors visa tai neprivaloma kultūrinei žiniasklaidai. Taigi, jei popieriniai leidiniai neturi 3000 u.l., jie negali teikti paraiškos projektui įgyvendinti. O jei neturi 5000 u.l., negali prašyti finansuoti jų veiklos (kultūros žiniasklaidos projektų reikalavimai kur kas mažesni – tiražo tereikia 500 vnt. arba 2000 u.l. per mėnesį). Interneto kultūriniai leidiniai taip pat negali teikti paraiškos veiklos finansavimui tik dėl to, kad neturi popierinio tiražo. Akivaizdu, kad galimų paraiškų teikėjų skaičius šiais kriterijais iškart sumažinamas, nes kultūros periodiniai leidiniai negali dabar pagal naujai pasiūlytus kriterijus pakeisti ligšiolinės veiklos ar, juo labiau, praeties rodiklį.

3. Taigi leidiniai, kurie stengiasi parduoti kuo daugiau popierinio tiražo ir savo turinį padaro prieinamą visiems skaitytojams tik kas ketvirtį (o tai ir yra vienintelė nemokamo turinio sąlyga paraiškoje – padaryti jį prieinamą kas ketvirtį!), privalo kas mėnesį turėti ne mažiau kaip 3000 u.l. Nėra svarbu leidinio kokybė, turinys, viešinimo politika, neimami domėn socialiniai tinklai. Lemiamu kriterijumi, neleidžiančiu teikti projekto MRF, tampa popierinio (!) leidinio interneto svetainės statistika. Net jei leidinys ir turėtų 3000 lankytojų ir pateiktų projektą, MRF nefinansuos jo administracinės veiklos, jeigu svetainės nelanko 5000 u.l. Kitaip tariant, atsiranda alogika – leidinys

gali vykdyti projektą, jei jo svetainė lanko 3000 u.l., tačiau negali vykdyti administracinės veiklos šiam projektui įgyvendinti, jei interneto svetainės nelanko 5000 u.l.

4. Internetinė žiniasklaida apskritai netenka jokios galimybės teikti paraiškų veiklos finansavimui, nes jos pasirinkimas vykdyti periodinę veiklą tik internete nėra pakankamas be spausdintų leidinių.

5. Kultūrinė periodika dėl ydingos rėmimo politikos visada buvo priversta smarkiai taupyti lėšas, tad dalis leidinių neįsteigė sukurti etatinių darbo vietų ir redaktoriai bei kiti kūrybiniai darbuotojai buvo samdomi kaip teikiantys paslaugas – jie vykdė individualią veiklą. Bet pagal naujuosius MRF reikalavimus, jei nėra tam tikro skaičiaus etatinių darbuotojų, leidiniai netenka galimybės teikti paraiškas ir prašyti fondo skirti lėšų šioms darbo vietoms kurti – kitaip tariant, paradoksaliai netenka net galimybės gauti lėšų darbuotojų atlyginimams būtent todėl, kad jų anksčiau neturėjo.

E. Kyla klausimai:

1. Kodėl kultūros periodiniai leidiniai ir KPLA kaip MRF steigėja nebuvo informuoti dar rudenį, kad jų vertinimo kriterijais taps etatinių darbuotojų skaičius, interneto svetainės lankomumas, periodiškumas, o internetiniams leidiniams – popierinis tiražas?

2. Jei tokie kriterijai buvo numatyti, kodėl neatsižvelgta į darytas apklausas, pagal kurias paaiškėjo,

kad vos keturi leidiniai atitinka šią dabartinę sąlygą išskeltą kartelę?

3. Kokią įtaką spausdintų kultūros periodinių leidinių turinio kokybei ir leidybai turi interneto svetainės lankomumas? Daugeliui jų interneto svetainė tarnauja kaip platforma paskelbti popierinio turinio anonsą bei sudaryti sąlygas skaitytojams nusipirkti / užsiprenumeruoti leidinį. Norint didinti lankytojų srautus internete, reikėtų generuoti papildomą internetinį turinį, o tam būtini papildomi žmogiškieji bei finansiniai resursai. Publikuojant tą patį turinį kaip ir popieriniuose leidiniuose, pastarieji prarastų prasmę, juos būtų sunkiau parduoti ir gauti pajamų.

4. Kokią įtaką internetinių kultūros periodinių leidinių turinio kokybei turi popierinio tiražo buvimas?

5. Kodėl projektams finansuoti reikalinga 3000 u.l., o veiklai – kone dvigubai daugiau? Kokią įtaką popierinių leidinių interneto svetainės lankomumas turi samdomų darbuotojų atlyginimams, spaustuvės kaštams, pašto ar kanceliariškos išlaidoms?

6. Kas bus atsakingas teisiškai ir finansškai, jeigu dėl šių reikalavimų negalėdami pateikti paraiškų bankrutuos mažiausiai šeši periodiniai kultūros leidiniai?

F. Pagal MRF vadovo pateiktą informaciją, paraiškas pateikę ir teigiamai ekspertų įvertinti projektų vykdytojai finansavimo galėtų tikėtis: ne anksčiau kaip liepos mėnesį projektams ir ne anksčiau kaip gegužės pabaigoje veiklai. Nė vienas iš leidinių neturi sukaupęs

„finansinės pagalvės“ išgyventi pusmetį.

G. Kas kontroliuoja MRF veiklą? Pabrėžiame – ne dėl periodinių kultūros leidinių kaltės jie neteko dalinės finansinės paramos. Su savo uždaviniais nesutvarkė Fondas. Matome daug klaidų, žlugdančių kultūrinę spaudą, tačiau MRF tarybos vadovas tvirtina, kad tų klaidų šiais metais ištaisyti neįmanoma, reikia laukti jau kitų metų. Kaip išlaikyti kultūros periodinius leidinius be MRF paramos?

Kultūros periodinių leidinių asociacijos nariai:

„Nemunas“, vyr. redaktorė Erika Drungytė

„7 meno dienos“, vyr. redaktorė Agnė Narušytė

„Kinas“, vyr. redaktorė Ilona Vitkauskaitė

„Krantai“, vyr. redaktorius Helmutas Šabasevičius

„Artnews“, vyr. redaktorė Danutė Gambickaitė

„Dailė“, vyr. redaktorė Vaida Ragėnaitė

„Literatūra ir menas“, vyr. redaktorė Lina Laura Švedaitė

„Naujasis Židinys-Aidai“, direktorius Mantas Tamošaitis

„Echo Gone Wrong“, vyr. redaktorė Vitalija Jasaitė

„Fotografija“, leidėja Vilma Samulionytė

Kultūros leidiniai:

„Teatro žurnalas“, leidėja, redaktorė Vlada Kalpokaitė

„Muzikos barai“, vyr. redaktorė Audronė Žigaitytė-Nekrošienė

In memoriam

Danutė Dirginčiūtė-Tamulienė (1942 04 10 – 2024 03 25)

Kovo 25 d. amžinybėn iškeliavo buvusi Kauno valstybinio muzikinio teatro solistė, operetės primadona Danutė Dirginčiūtė-Tamulienė.

Begalinės publikos meilės lydėta ir artimiausių žmonių laukiniu deimantu vadinta Kauno valstybinio muzikinio teatro solistė Dirginčiūtė operetės žanrą ne tik prisijaukino, bet ir pakėlė į gerokai aukštesnį meninį lygį. Ji – viena iš nedaugelio dainininkių, atitikusių visus operetės žanro keliamus reikalavimus: gražus, stiprus, puikiai valdomas balsas, raiški kalbėseną, ekspresyvi ir natūrali vaidyba, plastiškas šokis. Jos vidinio grožio, tvirtų asmeninių savybių, grakščios išvaizdos ir puikaus balso derinys suteikė kuriams personazams nepaprastą žavesio bei šilumos.

Kerintys Dirginčiūtės vaidmenys buvo didžiulio įdirbio ir be sąlygiško atsidavimo scenos menui rezultatas. Solistė mėgo sakyti: „Mane visada žavėjo gamtos grožis,



Danutė Dirginčiūtė-Tamulienė

D. MATVEJEVO NUOTR.

pavasario pienu pievos kerėjo kaip pažadų laukas, tačiau kažkas viduje neleido nurimti ir skatino eiti tolyn. Tie kaimo laukai – antroji mano esybė, antroji dvasios pusė. O pirmoji – Teatras!“ Pirmame plane dominavo beatodairiška meilė žiūrovams. „Visą gyvenimą mama laikėsi vienintelės taisyklės – net ir vienam žiūrovui salėje vaidinti taip, kaip vaidintum tūkstančiams“, – prisimena solistės duktė aktorė Aurelija Tamulytė.

Danutė Dirginčiūtė gimė Jurbarko rajone Buitkiškių kaime. Mokėsi Eržvilko vidurinėje mokykloje, Kauno ekonomikos technikume, jį baigusi metus dirbo Skaudvilės statistikos inspektūroje. 1963 m. įstojo į tuometę Kauno J. Gruodžio aukštesniąją muzikos mokyklą, Apseliomo Barnišio solinio dainavimo klasę. Čia ją pastebėjo garsus to meto Kauno muzikinio teatro solistas Gediminas Šmitas, jo iniciatyva 1966 m., dar būdama trečio kurso studentė, Danutė pradėjo dirbti Kauno valstybiniame muzikiniame teatre, kur debiutavo Floros vaidmeniu Giuseppe Verdi „Traviatoje“. Jos debiutą pamatė į Kauną iš Estijos atvykęs režisierius P. Miagi, pakviestas čia statyti Johanno Strausso operetės „Vienos kraujas“, ir drąsiai patikėjo tik pradedančiai dainininkei pagrindinį Grafienės Cedlau vaidmenį. Šis vaidmuo buvo Dirginčiūtės triumfo valanda – Lietuvos muzikiniame gyvenime suspindo jauna žvaigždė, ir visiems buvo aišku, kad tai naujoji operetės primadona. Tai buvo lemtingas žingsnis solistės karjere, lėmęs ilgametį aristokratišką personazų tęstinumą.

Kauno valstybiniame muzikiniame teatre Dirginčiūtė dirbo 1966–2008 m., atliko visus pagrindinius vaidmenis, dainavo ir kitų žanrų spektakliuose. Silva, Marica, Eliza, Anželė, Serpoleta, Hana, Safi, Marcelė, Viktorija ir daugelis kitų suvaidintų, tiksliau, išgyventų, herojų Dirginčiūtei dovanojo kūrybinę sėkmę. Lietuvos kūrybinio jaunimo apžiūros konkurse 1973 m. už Odetės vaidmenį Imre's Kálmáno operetėje „Bajaderė“ ji pelnė laureatės vardą. 1977 m. solistei suteiktas Lietuvos nusipelnusios artistės vardas, o 1984 m. ji apdovanota Lietuvos teatro sąjungos garbės raštu už geriausią sezono vaidmenį – Maricą Kálmáno operetėje „Grafaitė Marica“. Įvairiais metais solistė buvo pagerbta Kultūros ministerijos ir Kauno miesto garbės raštais.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę lietuviškoji operetės primadona pasirodė užsienio scenose, kur buvo itin šiltai sutikta ir palankiai įvertinta. Jos „auksinis duetas“ su scenos partneriu solistu Mykolu Rekiu sulaukė palankiausių įvertinimų tiek iš profesionalių muzikos kritikų, tiek iš operetės gerbėjų. 1997 m. Dirginčiūtė

tapo „Kristoforo“ laureate operetės nominacijoje už Viktorijos vaidmenį Paulo Abrahamo operetėje „Viktorija“. Reikia paminėti, kad iki 1997-ųjų tokios nominacijos nebuvo, tačiau, norint įvertinti ir įamžinti daugelį metų publikos simpatijas pelniusios Dirginčiūtės kūrybą bei puikiai sukurtą Viktorijos vaidmenį, buvo įsteigta „Kristoforo“ operetės nominacija, gyvuose ilgainiai, deja, pastaruoju metu išnykusia.

2007 m. solistė buvo apdovanota Kauno valstybinio muzikinio teatro įsteigtu auksiniu Garbės ženklų; 2007 m. ji pelnė „Aukštinį scenos kryžių“ už antro plano moters vaidmenį Kálmáno operetėje „Grafaitė Marica“. 2009 m. Dirginčiūtei įteiktas LDK Gedimino ordino medalis, o 2012 m. – LR Kultūros ministerijos apdovanojimas „Nešk savo šviesą ir tikėk“. 2017 m. dainininkei skirtas Kauno teatralų apdovanojimas „Padėkos Fortūna“. Išlėkis ramybės, žavioji operetės primadona...

KAUNO VALSTYBINIO MUZIKINIO TEATRO INF.

Kurti teatrą, suteikiantį kitur neprieinamą patirtį

Pokalbis su aktoriumi Mariumi Karoliu Gotbergu

IGNAS ZALIECKAS

Aktorius Marius Karolis Gotbergas sukūrė vaidmenis tokiuose spektakliuose kaip „Taisykla“ (rež. Augustas Gornatkevičius, Nacionalinis Kauno dramos teatras (NKDT), 2023), „Babelio bokštas. Planet Earth/Game Over/Reset“ (rež. Hilde Brinchmann, NKDT, 2022), „Veidas / Visage“ (rež. Vincentas Adelus ir Isabelle Adelus & Suran, NKDT, 2022), „Kauno pavasaris '72“ (rež. Jonas Tertelis, NKDT, 2022), „Emilių Emilis“ (rež. Gornatkevičius, NKDT, 2021), „Pirmeiviai“ (rež. Gytis Padegimas, NKDT, 2020), „Upė“ (rež. Ieva Jackeivičiūtė, teatras vaikams „Pradžia“, 2018), „Šveikas“ (rež. Adomas Juška, Jaunimo teatras (JT), 2018), „Pasirinkimas“ (rež. Vidus Bareikis, JT, 2016) ir kt.

Jau penkerius metus dirbate Nacionaliniame Kauno dramos teatre. Kuo Kaunas, kaip teatro erdvė, skiriasi nuo Vilniaus, kuriame baigėte studijas?

Sunku palyginti savo patirtį Vilniuje ir Kaune. Vilniuje studijavau, tad daugiausia kūriau akademinėje aplinkoje. Teko dalyvauti ir keliuose spektakliuose Jaunimo teatre, Vilniaus teatre „Lėlė“ bei teatre vaikams „Pradžia“, juose susipažinau su vietiniais kolektyvais. Tačiau daugiausia teko dirbti Kauno dramos teatre, į kurį patekau iš karto po studijų. Šis teatras man labiausiai patinka savo dydžiu – daug salių, erdvių. Be to, gausus ir įdomus kolektyvas, daug repertuarinių spektaklių ir naujų pastatymų. Pasidžiaugiu, kad dirbu trupėje, nes gaunu galimybę susipažinti su naujais menininkais, norinčiais čia kurti. Ypač įdomu dirbti su tarptautinėmis komandomis. Manau, kad būdamas laisvai samdomas aktorius sunkiai užmegzčiau tiek pažinčių. Be to, atrankos į spektaklius nevyksta taip jau dažnai, nors pasitaroju metu jų daugėja.



Marius Karolis Gotbergas spektaklyje „Kauno pavasaris '72“ D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

Dažnai menininkai mini miesto įtaką kūrybai. Kaip jus veikia Kauno erdvė kuriant skirtingus vaidmenis?

Mano kūryboje ryšys su miestu nėra itin ryškus. Tačiau išsiskiria spektakliai „Pirmeiviai“ ir „Kauno pavasaris '72“. Būtent kūryba padarė įtaką mano pažinčiai su miestu ir jo praeitimi. Režisieriaus Gyčio Padegimo „Pirmeiviai“ pasakoja apie profesionalaus Lietuvos teatro gimimą Kaune, o „Kauno pavasaryje '72“ gilinamės į Romo Kalantos protestą ir jį lydėjusius įvykius. Po šių spektaklių vaikštinėdamas mieste atpažįstu vietas, kurios anksčiau buvo tik tekstas. O artimesnis mano ryšys su Kaunu užsimezgė prieš metus, kai pradėjome repetuoti spektaklį „Taisykla“ ir su žmona galutinai nusprendėme atsikraustyti čia gyventi.

Režisieriaus Augusto Gornatkevičiaus „Taisykla“ kvestionuoja stereotipus apie paauglius. Tačiau atsivėlgiant į įvairių miestų kontekstus atsiranda sociokultūriniai skirtumai. Kiek tai buvo aktualu kuriant spektaklį ir galvojant apie jo žiūrovus?

Nagrinėti, konstruoti ir ardyti paauglių įvaizdžius buvo pagrindinė spektaklio užduotis. Neturėjome

tikslo užčiuopti sociokultūrinį skirtumą tarp miestų, tačiau stengėmės rasti tai, kas būtų aktualu ir dabartiniams paaugliams, ir mums paauglystėje. Siekėme išlukštinti, kas svarbaus slepiasi po stereotipinėmis kaukėmis. Mūsų atspirties tašku (beje, taip pasirinko patys paaugliai) tapo filmas „Pusryčių klubas“, kuriame rodomi ir vėliau daugelyje filmų bei serialų atkartojantys stereotipiniai paauglių personažai – mokslukas, gražuolė, kietuolis, sportininkas ir keistuolė. Nemažai rėmėmės ir socialinių tinklų („TikTok“, instagramo) turiniu. Čia pastebėjome sociokultūrinį skirtumą tarp šalių, todėl ieškojome lietuviško paauglių turinio, būtent lietuviškų „Pusryčių klubo“ personažų atitikmenų. Proceso metu kvietėmės ir tikslines žiūrovų grupes, kad jos pasakytų, partartų, kas veikia, o kas ne; prašėme atvirai pasidalinti, ar neskambame kaip moralizuojantys ir nejuokingi „dėdės“. Ir, žinoma, rėmėmės savo paauglystės patirtimis. Visą šį koliažą pateikėme žiūrovams – tiek suvaržytus šabloniškus Holivudo stereotipus, tiek savo autentiškas patirtis bei dabartinį žvilgsnį į paauglystę. Taip siekėme parodyti, kad stereotipai yra tik nedidelė kiekvieno žmogaus dalis.

Kaip per šį procesą suvokėte „klišės“ sąvoką? Kaip kito jos svarba?

Supratau, kad stereotipai gali tapti ryškiais mūsų tapatybės aspektais. Kartais juos renkamės sąmoningai, kartais nepastebimai. Jie tarnauja kaip tam tikras gynybos mechanizmas ir būdas gyvenime orientuotis. Tai įprasta. Regis, daugelį žmonių galima priskirti kuriam nors stereotipui – net ir save patį. Neseniai pamačiau savo nuotrauką iš mokyklos laikų – joje atrodau kaip šaunuolis *erasmusas*. Tačiau toks įspūdis susidaro tik iš pirmo žvilgsnio. Save prisimenu įvairiau. Taip yra ir su kitais. Skirdami laiko žmogui pažinti galime atskleisti daugialypius jo asmenybės sluoksnius, slypinčius po paviršiumi. Šią mintį vaizdžiai atspindi ir mūsų spektaklio struktūra: iš pradžių personažai vaizduojami šabloniškai, bet pamažu vis ardomi, peržengiant klišių ribas. Manau, svarbu neleisti, kad vien stereotipai diktuočių mūsų požiūrį į save ir kitus, nes tai gali lemti žalingą įprotį skirstyti asmenis į siauras kategorijas bei trukdyti kurti ryšį.

Ne pirmą kartą su režisieriumi Gornatkevičiumi kuriate paaugliams – prieš tai buvo „Emilių Emilis“. Kaip iš jūsų perspektyvos kinta teatro bendruomenės požiūris į tokio tipo kūrinius?

Vis dar vyrauja nuomonė, kad spektakliai vaikams yra ne tokie svarbūs ir reikšmingi kaip suaugusiems skirti darbai. Tačiau gerai sukurtas ir atliktas spektaklis vaikams gali pasižymėti kokybe, kuri paveiks bet kokio amžiaus žiūrovą. Prisimenu spektaklį „Upė“, skirtą 1–3 metų vaikams, į kurį norėjosi kvieisti ir suaugusius draugus. „Emilių Emilis“ taip pat toks spektaklis. Mūsų teatre, ir ne tik, jis iškart sulaukė pripažinimo, peržengdamas amžiaus kategorijų ribas.

Žvelgdamas iš aktorius perspektyvos jaučiu, kad ta nuomonė, neva vaikų spektakliai nėra tokie svarbūs, leidžia nesureikšminti ir pačiam. Vaidinant vaikiškus spektaklius lengviau atsipalaiduoti, žaisti, nebandyti kam nors ko nors įrodyti, o tai – visų spektaklių siekiamybė. Su kolegomis esame kalbėję, kad „Emilių Emilis“ – puikus spektaklis aktorinei formai palaikyti.

Dar svarbu paminėti, kad vaikai ir paaugliai daug aktyviau žiūri spektaklius. Jie įsitraukia, komentuoja, garsiai reiškia emocijas. Gal tai sukuria įspūdį, kad kūrinys kažkoks netvarkingas, nerimtas? Tačiau man jausti žiūrovų energiją labai patinka ir tai padeda vaidinant. Apskritai tikiuosi, kad požiūris į spektaklius jaunimui taps toks pat pagarbus kaip ir į bet kokią kitą kūrinį.

Kokie jūsų kūrybiniai ateities planai?

Šiuo metu laikiu vaiko priežiūros atostogų, kurios prasidės vasarą. Dėl šio sprendimo teko atsisakyti tam tikrų profesinių planų, įskaitant norą repetuoti naujame režisieriaus Artūro Areimos spektaklyje Kauno dramos teatre. Nepaisant mano entuziazmo, praktiniai dalykai lėmė, kad man dalyvavaujančioms reikėtų dublerio, o tai keltų papildomą krūvį komandai. Vis dėlto bepradėdamas tėvystės atostogas svajoju ir apie ateities kūrybines idėjas. Neseniai su kolegomis diskutavome, kad būtų įdomu tyrinėti teatro koncepcijas, kurios unikaliai tinka tik scenai ir skiriasi nuo filmų, tinkla laidžių ar kitų medijų pasakojimų. Kurti subtilių ir autentišką teatrą, suteikiantį kitur neprieinamą patirtį, – viena mano siekiamybių.

Dėkoju už pokalbį.

Anonsai

Koncertas Vidmantui Bartuliui atminti

Balandžio 11 d. 19 val. Šv. Kotrynos bažnyčioje Vilniuje rengiamas kompozitoriaus Vidmanto Bartulio (1954–2020) atminimo vakaras, skirtas jo 70-osioms gimimo metinėms paminėti.

Stilių, žanrų, manierų, nuotaikų ir potyrių įvairovė Vidmanto Bartulio muzika pranoksta daugelio lietuvių kolegų kūrybą, kaskart stebindama netikėtais posūkiu arba rakursais. Jis galėjo rašyti bet ką – nuo kamerinių miniatiūrų iki



operos ir stambių orkestrinių kūrinių, nuo liaudies dainų harmonizacijų iki didžiulių masinių renginių, nuo monumentalios „Requiem“ iki

mados kolekcijų pristatymams skirtos muzikos, popdainių aranžuotų. Šv. Kristoforo kamerinis orkestras kviečia kartu prisiminti ir iš

naujo atrasti nuostabiai spalvingą Vidmanto Bartulio kūrybą. Šv. Kotrynos bažnyčioje skambės kūriniai, pamėgti atlikėjų ir vertinami klausytojų, nuoširdūs ir išradingi, gilūs ir kupini polėkio. Įtraukdamas į savo kūrinius ankstesnių epochų ženklais tapusius kitų autorių muzikos fragmentus, kompozitorius neakcentavo savo išskirtinumo, o lyg buvo bendrame pasaulio muzikos sraute, kviesdamas nerti į jį, neskirstant jį tai, kas sava ar svetim.

Koncerte skambės Vidmanto Bartulio „Psalmės“, „I like Schubert“, „Bolero. Pavane Lacrimae“, Luko Butkaus „I like Vidmantas Bartulis“ fortepijonui ir styginiams.

Atlikėjai – Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vadovas ir dirigentas Modestas Barkauskas), Simas Tankevičius (smuikas), Domas Jakštas (violončelė), Lukas Butkus (fortepijonas). Dirigentas Modestas Barkauskas.

Kaip yra sakęs pats Vidmantas Bartulis, „gyvas koncertas, kaip ir spektaklis, niekada nebūna visiškai toks pat, nesvarbu, kad atliekamas tas pats kūrinys. Jei yra salė, geras orkestras, kodėl gi nenusipirktus bilieto ir gyvai nepaklausius koncerto?“

RENGĖJŲ INF.

Lulu, Aurora, Olandas ir Žizel

Keturi vakarai Dreseno ir Berlyno teatruose

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Kovo 13 d.

„Lulu“ (*Staatsschauspiel Dresden*)

Vienu žymiausių vokiečių dramaturgų vadinamo Franko Wedekindo (1864–1918) kūryba lietuviškai – penkių posmelių eilėraštis „Tetos žudikas“, užtat išverstas dviejų vertėjų: Jono Juškaičio ir Lanio Breilio. Vien šio nihilistinio kūrinio pavadinimas nusako Wedekindo kūrybines nuostatas, kurios savaip išplėtos penkių veiksmų tragedijoje „Lulu“. Ji buvo išleista tik 1988 m., o „Forum Cinemas“ prieš keletą metų iš *Metropolitan* operos transliavo Albano Bergo operą pagal šį kūrinį.

Šie ir kiti atmintyje įstrigę faktai apie fragmentiškus susitikimus su šio rašytojo kūryba gerokai ryškesnį pavidalą įgavo pažiūrėjus spektaklį „Lulu“, kurį Miesto teatre Dresdene pastatė režisierė Daniela Löffner (g. 1980). Nusprendusi visus vaidmenis skirti vyrams, menininkė dar labiau užaštrino šiuolaikinėje kultūroje nuolat nagrinėjamas lyčių tapatybės ir kūniškumo temas. Net mokant vokiečių kalbą tik apgraibom, buvo galima suprasti, apie ką kalba pusketvirtos valandos trukmės spektaklio herojai. Frazė „Mein Fleisch heißt Lulu“ („Mano kūno vardas – Lulu“) įgavo pačius įvairiausių režisūrinius bei vaidybinius pavidalus, pateisino ir sprendimą spektaklyje naudoti daug nuogo kūno, natūralistiškai imituoti kūniškos aistros scenas. Claudios Kalinski scenovaizdis aktyviai dalyvauja veiksmo: tai judanti veidrodinė siena, kuri atspindi aktorius ir žiūrovus, kuri uždažoma, kad ant jos paviršiaus liktų aktorių kūno atspaudai ir judesių pėdsakai, vėl plaunama ir vėl dažoma. Ji visam spektakliui suteikia performanso ar akcionistinės kūrybos bruožų. Dauguma veiksmo projektuojama scenoje, tačiau paties veikalo sąlyginumą pabrėžia aktoriai, spektakliui prasidėjus įeinantys į žiūrovų salę ir įsitaisantys pirmoje eilėje, iš kur atėjus laikui įsitraukia į veiksmą. Kelios scenos vyksta ir arčiausiai scenos esančiose pirmojo balkono ložėse.

Prie jausminio veiksmo nuoseklumo prisideda spektaklyje skambanti muzika (kompozitorius Matthias Erhardas), aktoriaus Davido Koselio, vaidinančio grafię Gešvitc, dainavimas ir akompanavimas fortepijonu (antroje dalyje, kurioje vaizduojamas Paryžius, prie jo prisideda ir daugiau kitais instrumentais muzikuojančių veikėjų).

Režisūrinis spektaklio audinys apgalvotas, pasižymintis intensyviu ritmu ir tempu, todėl jį įdomu sekti net ir ne visai suprantant dialogus. Dėmesį pritaikoma vaidybos ansambliškas, atskirų veikėjų scenos – raiškiai artikuliuotos ir kartu organiškios, įtraukiančios tikru

spontaniškumu. Didelį įspūdį padarė pagrindinio Lulu vaidmens atlikėjas Simonas Werdelis, sukūręs jautrų, įtaigų personažą, kuriam rūpi ne vyrą ar moterį, bet žmogų kamuojantys būties klausimai.

Kovo 14 d.

Spaudos konferencija ir „Miegančioji gražuolė“ (*Semperoper*)

Labai gaila, kad šį vakarą neteko būti Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre (LNOBT), kur prieš spektaklį buvo pagerbtas Lietuvos choreografas Vytautas Brazdylis – jam suteiktas LNOBT garbės solisto emerito vardas. Nuosirdžiausi sveikinimai menininkui ir pedagogui, tolygiai dėmesio skyrusiam ir tebeskiriančiam tiek baleto paveldui, tiek naujiems ieškojimams! Tačiau kelionė į Dresdeną buvo suplanuota gerokai anksčiau. Didingame architekto Gottfriedo Semperio operos rūme, kuris beveik visiškai supleškėjo per Dresdeną nusiaubusį bombardavimą 1945 m. vasarį ir po atstatymo buvo atidarytas 1985-ųjų vasario 13 d. (tad kitais metais bus minimas teatro atstatymo 40-metis), vykusioje spaudos konferencijoje pristatytas 2024 / 2025 metų sezonas. Jį apžvelgė naujoji teatro menovadovė Nora Schmid, aštuonerius metus vadovavusi Graco operai, kurį laiką dirbusi *Semperoper* kaip vyriausioji dramaturgė.

Naujojo sezono šūkis – „Stell dir vor...“ („Išivaizduok...“). Šalia dešimties operų premjerų numatyti keturi baleto spektakliai, apie kuriuos trumpai papasakojo baleto trupės meno vadovo pareigas eisiantis Šveicarijos bei Kanados

choreografas ir dizaineris Kinsunas Chanas. Jis kartu su Martinu Zimmermannu statys spektaklį „Nuostabus pasaulis“ pagal Danielio Steffeno ir Hanso-Peterio Pfammatterio muziką (premjera 2022 m. įvyko Sankt Galeno teatre, spektaklis bus rodomas Mažojoje salėje). Sąrašas – ir baletas „Nižinskis“, kurį dar 2000 m. Hamburgo balete pastatė jo vadovas choreografas Johnas Neumeieris, taip pat dviejų dalių baleto vakaras „Vice Versa“ iš choreografo Sidi Larbi Cherkaoui kūrinio „Noetik“ bei specialiai Dreseno trupei statomo naujo Imrės ir Marnės van Opstalų spektaklio „Premjera“. Trijų dalių baleto vakaras „Tag Team“ bus skirtas baleto trupės įsteigimo Dreseno operoje dviejų šimtų metų jubiliejui, kuris bus minimas 2025-ųjų balandį. Šį vakarą kurs choreografai Francesca Frassinelli, Julianas Nicosia ir Giovanni Insaudo. Baleto šventę užbaigs koncertas „Dresdance 2025“, kuriame pasirodys visos Dreseno baleto trupės, bei šokio vakaras „200x200“, kuriame dalyvaus Gret Paluccos šokio universiteto studentai.

Vakare parodytas Piotro Čaikovskio baletas „Miegančioji gražuolė“ – repertuaro senbuvis: dar 2007 m. jį pastatė tuometis *Semperoper* baleto trupės vadovas, Kanadoje 1969 m. gimęs baleto solistas ir baletmeisteris Aaronas S. Watkinsas, o atnaujino dabartinis baleto vadovas, Brazilijoje gimęs šokėjas Marcelo Gomesas (g. 1979). Pagal vasario mėnesio planus šį vakarą Alyvų fejės vaidmenį turėjo šokti Milda Luckutė, Eglės Špokaitės baleto mokyklos, M.K. Čiurlionio nacionalinės menų mokyklos ir Anglijos karališkosios baleto mokyklos auklėtinė,



Kanako Fujimoto ir Zarina Stahnke balete „Miegančioji gražuolė“

J. BATTISTI NUOTR.

Dresdene pradėjusi dirbti pernai, tačiau susiklosčius tam tikroms aplinkybėms debiutas buvo paakstintas ir įvyko kovo 10 dieną. Bet šio vakaro programėlėje Luckutės pavardė įrašyta tarp antro veiksmo vizijos paveikslo šokėjų. Netikėta buvo programėlėje išvysti dar vienos lietuviškos Kornelijos Aleksaitės pavardę – ši Paluccos šokio universiteto studentė šoko pirmo veiksmo kordebalete.

Semperoper „Miegančioji gražuolė“ – akademinio baleto versija su baleto veiksmo vietas iliustruojančiomis dekoracijomis bei puošniais kostiumais, tačiau greta kanoninių Marijaus Petipa sukurtų epizodų galima nesunkiai pastebėti ir redakcinių niuansų tiek baleto dramaturgijoje, tiek choreografijoje. Keturi prologo fejės vietos penkių, Karabos vaidmuo skirtas artistei, o ne artistui, kaip buvo pastaruosiuose dviejuose LNOBT „Miegančiosios gražuolės“ pastatymuose. Fejės Karabos linija brėžiama įdomiai – ji ne tik užkeikia princesę Aurorą, bet ir trukdo Florimundui (Lietuvoje žinomam kaip Dezirė) jos ieškoti (įtaigi, išraiškina Raquel Martinez vaidyba). Įsiminė tikslūs, lengvai skaitomi Alyvų fejės (Zarina Stahnke) gestai raminant susikrimitus karalių ir karalienę, kad jų dukra tik užmigo ir bus pažadinta bučinio.

Florimundui pasirodanti Auroros vizija dėl niuansuoto apšvietimo ir sceninių efektų perteikė melancholiško ilgesio kupiną nuotaiką, aiškiai girdimą šios scenos muzikoje, juo labiau kad kordebaletas šokėjos ilgais palaidais plaukais ir plazdenančiomis tunikomis priminė miško prieblandoje klajojančias dvasias ar undines. Abejonių sukėlė muzikos montažas, kai iškart po burtus atšaukiančio bučinio pasigirdo liūdesio persmelkta muzikinio antrakto melodija, kuri paprastai skamba prieš šį epizodą ir perteikia užburtą karalystę apėmusią melancholiją. Dabar skambant svajingiems garsams vyko per daug veiksmo – Auroros pabudimas, Karaliaus, Karalienės bei sargybinių išėjimas, ir tai subitinis muzikos skleidžiamas apibendrintas jausmus.

Į paskutiniame veiksmo vykstančias Auroros ir Florimundo vestuves nebuvo pakviesti tradiciniai Charles'io Perrault pasakų veikėjai – Raudonkepuraite ir Vilkas, Batuotas katinas ir Baltoji katytė, Milžinas ir septyni

nykštukai. Sidabro, Aukso, Safyro ir Brilianto fejės pakeitė Rubino, Smaragdo, Safyro fejės su partneriais (pastarųjų dviejų duetui savo muziką „paskolino“ prologe nedalyvavusi Energijos fėja). Princesė Florina šiame variante yra princo Florimundo sesuo; atnaujindamas spektaklį Gomesas atsisakė Watkinso sumanymo vietoj Princesės Florinos ir Mėlynojo paukščio *Pas de deux* pastatyti Princesės Florinos ir dviejų Mėlynujų paukščių *Pas de trois* (tačiau išlikę šio varianto įrašai atrodo gana įdomiai).

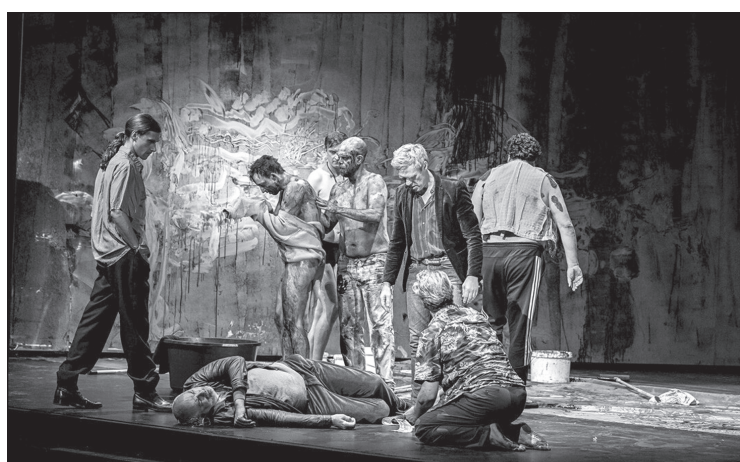
Auroros ir Florimundo vaidmenis pirmą kartą atliko Susana Santoro ir Rodrigo Pinto – jie šoko tvirtai, tiksliai, taip pat perteikė svarbiausius savo herojų charakterio bruožus: vizijos scenoje užsimezgsų trapų ryšį sutvirtino ryškia paskutinio veiksmo *Pas de deux*. Atsisakius Alyvų fejės variacijos paskutiniame veiksmo, šiek tiek sumenko šio personažo reikšmė, tačiau spektaklis baigėsi tradicine šventiška gaida. Įpratus prie gerokai konservatyvesnių klasikinio baleto interpretacijų, buvo įdomu jausti choreografo pasitikėjimą savimi, nebijojimą keisti kanoninio choreografinio teksto, suteikiant jam daugiau individualių bruožų.

Kovo 15 d.

„Skrajojantis olandas“ (*Komische Oper Berlin*)

Poeto Heinricho Heine's užrašyta legenda apie amžinoms klajonoms pasmerktą olandą, įkvėpusi vokiečių kompozitorių Richardą Wagnerį parašyti operą, kuri pastaraisiais metais Lietuvoje išgarsėjo Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro dėka, *Komische Oper Berlin* scenoje įgavo netikėtų režisūrinių ir vizualinių akcentų, o pats kūrinys galėtų būti vadinamas *Der Komische Holländer*. Niūrią, kiek slegiančią šio veikalo nuotaiką režisierius ir scenografas Herbertas Fritschas (g. 1951) gerokai praskaidrina, sumažintą sceną su dideliu tarsi žaisliniu laivu pripildydamas daugybe groteskiškų personažų: vaiduokliškai nugrimuotą Olando bičiulį (kai kurie vilki moteriškas sukneles), jūreivių ir išdykusių moteriškaičių su kykais bei trumpais sijonais (kostiumų dailininkė Bettina Helmi).

NUKELTA | 7 PSL.



Scena iš spektaklio „Lulu“

S. HOPPE NUOTR.



Scena iš operos „Skrajojantis olandas“

M. RITTERSHAUS NUOTR.

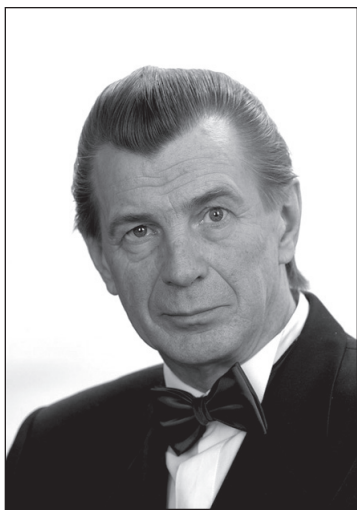
Jų tarnystė menui, tikėjimas grožio jėga

Choreografai Alfredas Kondratavičius ir Egidijus Domeika

ŽILVINAS DAUTARTAS

Baleto solistas, pedagogas, baletmeisteris Vytautas Brazdylis – tikrai ne pirmas ir ne paskutinis iš tų choreografų, kuriuos vadinu romantikais, mohikanais, tikėjusiais ir tebetikinčiais grožio bei deivės Terpsichorės jėga. Jų ne tiek daug ir liko (jei tik liko!), nors viltis gyva. Vienas tų išlikusių – Alfredas Kondratavičius, Valstybinio dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ šokėjas, Kauno valstybinio muzikinio teatro vyriausiasis baletmeisteris, neseniai atšventęs garbingą jubiliejų. Gaila, bet šis taktiškas, santūrus choreografas nepelnytai primirštas klasikinio baleto išpažintojų bendruomenėje. O juk jis – vienas pirmųjų Lietuvos choreografų (po Genovaitės Sabaliauskaitės 1962 m. pastatyto Piotro Čaikovskio baleto „Frančeska da Rimini“), atsisakusių libreto, „realistinio“ teksto pateikimo ne tik žiūrovams, bet ir atlikėjams. Atsisakęs to įprasto buitinio teksto kalbos, baletmeisteris priverstas ir atlikėjus keisti kūno kalbą.

Kondratavičiaus kaip baletmeisterio debiutas įvyko 1970 m. gruodžio 26 d., kai teatro uždangai pakilus žiūrovams pristatytas vieno veiksmo baleto spektaklis „Atsiveikinimo simfonija“ pagal Franzo Josepho Haydno muziką. Tad tiek žiūrovai, tiek Lietuvos baletas gavo gražią kalėdinę dovaną. Sakoma, kad viena kregždė – dar ne pavasaris, bet jau 1971 m. vasario 27 d. Antano Rekašiaus „Aistras“ pristatė hiperaktyvus baletmeisteris Elegijus



Alfredas Kondratavičius

V. GULEVIČIAUS (VLE) NUOTR.

Bukaitis. Kondratavičius neliko „skolingas“ ir 1972 m. rugsėjo 29 d. pateikė malonią staigmeną – vienameisimį baleto spektaklį „Terra Archegon“ pagal Juliaus Juzeliūno muziką „Afrikietiški eskizai“.

Kondratavičiaus kūrybos sąrašas – ne vienas ir ne du choreografiniai kūriniai, vis dėlto „Archegono žemė“ – vienas brandžiausių bei originaliausių jo darbų. Nors prieš tai ir po to buvo ir vienameisimės „Akimirkos“ pagal Sergejaus Prokofjevo muziką, ir „Peras Giuntas“ pagal Edvardo Hagerupo Griego muziką (bet su reveransu draminiam baletui), ir gausybė choreografinių inkluzijų šalies dramose teatruose, tačiau „Archegono žemė“ pelnytai užima tikrai svarią vietą mūsų baleto padangėje. Tiesa, ne visuomet taip buvo. Kai ši ne pati didžiausią choreografijos deimaniuką Kondratavičiaus pastatė M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyriaus mokiniams, per repeticiją kompozitorius

Juzeliūnas man išreiškė viltį, kad „Afrikietiški eskizai“ galbūt kada nors bus atlikti ir profesionalių šokėjų. Nors jau ėjo 8-asis XX a. dešimtmetis, nieko negalėjo padaryti ir Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro direktorius bei meno vadovas Virgilijus Noreika. Atrodo, kad kultūros ir meno funkcionieriai vis dar negalėjo kompozitoriui dovanoti už jo operą „Sukilėliai“. Viliuosi, jog kada nors šią choreografijos miniatiūrą vėl pamatysime akademinėje scenoje. Ji tikrai to verta, kaip verti ir jos autoriai kompozitorius Juzeliūnas ir choreografas Kondratavičius.

Dažnai prisimenu ir leidžiu sau pacituoti vieną Marijaus Petipa teiginį, kuris tarsi parodo kryptį choreografams: „Talentingas baletmeisteris, atnaujindamas senus baletus, šokius kurs vadovaudamasis savo fantazija, savo talentu bei žiūrovų skoniui ir negais laiko kopijuodamas tai, kas buvo kitų padaryta senais senais laikais.“ Vienas tokių talentingų baletmeisterių, praktine veikla realizavęs Petipa teiginį, – Egidijus Domeika. Maskvos choreografijos mokyklos auklėtinis, 1972 m. pradėjęs šokėjo karjerą Lietuvos operos ir baleto teatre, netruko įsitvirtinti tarp pagrindinių atlikėjų. Tai lėmė puikiai įsisavinta klasikinio šokio atlikimo technika, gaivališkas temperamentas, kai to reikėdavo kuriamam personažui (pvz., Bazilis Ludwigo Minkaus „Don Kichote“), ir gebėjimas valdyti tą temperamentą šokant pagrindinius vaidmenis Piotro Čaikovskio baletuose „Gulbių ežeras“ ir „Miegančioji gražuolė“ arba Francą Léo Delibes'o „Kopelijoje“. Dabar



Scena iš baleto „Eglė žalčių karalienė“ (choreografas Egidijus Domeika)

M. RAŠKOVSKIO (VLE) NUOTR.

galima tik spėlioti, kaip būtų susiklostęs Domeikos likimas, jei nuo jo nebūtų nusisukusi Fortūna, ir ne tik nusisukusi, bet ir išdavusi. Po nelaimingo atsitikimo Domeika neteko kojos. Ar įsivaizduojate, kaip turėjo jaustis baleto šokėjas, pilnas jėgų, vis dar kylantis į profesionalumo olimpą. Sakoma, kad tai, kas mūsų neužmuša, padaro stipresnius. Domeika buvo stiprus ir betų visų likimo išbandymų. Jis taip ir liko ištikimas savo požiūriui į klasikinių šokių, tikėjimui grožiu, kurį scenoje skleidė šokis.

Tas tikėjimas ir palaikė Domeiką nebylioje kovoje už Lietuvos baletą, už grožį scenoje. Kolega Helmutas Šabasevičius rašė: „<...> Domeika pasirinko klasikinio šokio kalbą, retsykiais pagyvindamas ją originaliu siluetu, poza, judesiu. Balsio muzika skatino kurti ne tik šokio, bet ir teatro spektaklį, kuriame svarbi personažų, visų pirma Eglės, vidinė drama. <...> Choreografas nenorėjo,

kaip dažnai būna klasikiniame baletе, vaidmenį skaidyti į atskirus šokio numerius, mėgino kurti nenutrūkstancią plastinę partijos liniją. Šis principas priartino iš esmės klasikinio baleto struktūra remiantis sukurtą veikalą prie modernesnės šokio plastikos spektaklių“ („Baletas LT. Originalūs baleto ir šokio spektakliai, sukurti Lietuvoje XX–XXI a. pradžioje“, Vilnius: „Krantų“ redakcija, 2022, p. 67). Pateikdamas „Eglė žalčių karalienė“ žiūrovų teismui choreografas nebijojo jokio nuosprendžio, nes jautėsi neišdavęs savo principų, savo pasirinkto kelio. Ko gero, ir tai lėmė, kad „Eglė žalčių karalienė“ buvo paskutinis Domeikos sukurtas baletas. Gaila, kad iki 1998 m., kol jis buvo gyvas, neatsirado galimybės sudaryti sąlygas pastatyti dar bent vieną baletą. Gal Domeikos kūryba kažkam trikdė gyvenimą? Gal grožio siekis ne tik gyvenime, bet ir scenoje šiais laikais nereikalingas?

ATKELTA IŠ 6 PSL.

Tiek minimalistinė scenografija, tiek kostiumai ryškiomis, skambiomis spalvomis kontrastuoja su muzikoje girdimais garsų atspalviais, bet tai sukuria papildomą konceptualią intrigą ir skatina ieškoti romantiškoje legendoje to, kas kelia šypseną, – kaip didžiulis Olando portretas Zentos namuose, iliustruojantis jos mergiškas godas, arba jos tėvo, suvilioto Olando turtų, įsisėgami auskarai. Spektaklis, rodomas be pertraukos, išsaugo nenutrūkstamą pasakojimą, mizanscenos dinamiškai keičia viena kitą be poreikio būti iliustruojamos skirtingais scenovaizdžiais, todėl veiksmas tampa sąlygiškas ir asociatyvus. Choro artistai ir solistai mėgaujasi veiksmu: jų utiruota vaidyba taip pat prisideda prie romantinių bei operinių klišių nuvainikavimo – pavyzdžiui, kai Zenta motiniškai laiko Olandą ant kelių, lyg perfrazuodama Pietos ikonografinę schemą. Tačiau puikūs solistų balsai, paslankus ir gerai dainuojantis choras leido pajusti ir įtraukiantį Wagnerio muzikos grožį.

Kovo 16 d.
„Žizel“ (Staatsoper Unter den Linden)

Adolphe'o Adamo baletą „Žizel“ pagrindinėje Berlyno operos ir baleto scenoje 2000 m. pastatė prancūzų baleto solistas ir choreografas Patrice'as Bartas (g. 1945). Jo ir partnerės Francescos Zumbo šokių gerėjosi ir Vilniaus žiūrovai – 1971 m. gegužės 11 ir 12 d. dar senajame Operos ir baleto teatre jie šoko pagrindinius vaidmenis baletuose „Žizel“ ir „Gulbių ežeras“ (šiam spektaklyje Zumbo nustebino dvigubais *fouetté*). Barto „Žizel“ redakcija integruoja nemažą dalį šio romantinio baleto šedevro paveldo epizodų, tačiau kai kuriose scenose akivaizdus ir paties baletmeisterio indėlis į spektaklio koncepciją. „Žizel“ scenografiją ir kostiumus sukūrė anglų dailininkas Peteris Farmeris, kurio scenovaizdžius matėme 2009 m. „Silfidės“ pastatyme Vilniuje. „Žizel“ pasitinka žiūrovus šiltais rudeniškais tonais, iškart nuteikiančiais melancholiškai.

Bartas siekė suteikti spektakliui kiek įmanoma daugiau gyvybės, todėl į sceną besirenkantys valstiečiai turi ne tik vaidybinių, bet

ir choreografinių užduočių – pora paskui porą kartoja grakščias pakėlimo kombinacijas. Daug dėmesio skirta mizanscenoms, gestų kalbai – sujaudina Žizel motinos Bertos (Weronika Frodyma) pasakojimas apie vėles: raiškūs artistės gestai perteikia muzikinėse frazėse skambančią grėsmę. Gana gausi Kuršo hercogo svita taip pat prideda mizanscenoms įvairovės ir tapybiškumo. Įdomiai redaguotas valstiečių *Pas de deux* (pirmą kartą šį epizodą šoko Marina Duarte ir Giovanni Princic), kuriame aktyviai dalyvauja šešios Žizel draugės. Žizel variaciją keičia Alberto solo – tokio sprendimo iki šiol dar neteko matyti, tačiau elegantiškų šuolių kombinacijos ir sukinių leidžia ir per choreografiją atskleisti lengvabūdiškai meile žaidžiančio jaunuolio charakterį. Pirmą veiksmą užbaigė *tableau vivant*, kelioms akimirksom sustingęs jo kulminacija – Žizel mirties epizodą; gaila, kad šis įdomus ir XIX a. antrosios pusės teatro kultūrą menantis sprendimas pamažu dingsta iš teatro scenų, ne išimtis ir naujasis Lietuvos nacionalinio operos ir baleto „Žizel“ pastatymas.

Antro veiksmo pradžioje buvo įdomu scenoje matyti originaliajame Théophile'io Gautier librete minimus prie kapinių šalia tvenkinio laimikio tykančius medžiotojus, kurie mėgina išblaškyti gedintį Ilarjoną, – ši mizanscena kadaise buvo ir Vytauto Grivicko „Žizel“ redakcijoje. Medžiotojus išgašina vėlės – iš teatrinio rūko į viršų ant virvučių šaunantys balti šydai; šis senovinis triukas daugumą žiūrovų priverčia šyptelėti (beje, žiūrovai apskritai aktyviai reaguoja į veiksmą: juos pralinksmina ir būrimo iš ramunės žiedo scena, kai Albertas nudreskia vieną žiedlapį ir suklastoja pranašystę; taip pat jiems patinka, kai motinos namo genama Žizel vis randa būdų sugrįžti pas Albertą). Antrame veiksmo atkreipė dėmesį įvairūs vėlių sugrupavimai, artimesni „Silfidės“ choreografiniams brėžiniams.

Spektaklio dramaturginiai akcentai atskleisti įtikinamai ir kuria jaudinančią senovinę romantinę nuotaiką, kurią spinduliuoja ir artistų sukurti vaidmenys. Žizel pirmą kartą šokusi Haruka Sassa sukūrė įtikinamą, šio vaidmens interpretavimo tradicijas atitinkančią heroję, šoko tiksliai, sklandžiai ir jausmingai.

Albertas-Davidas Motta Soaresas pirmame veiksmo nuolat meilikavo Žizel, vis stengdamasis pakstelėti jai į kaklą ar petį, o antrajame pasinėrė į širdgėlos gelmes; labai gerą įspūdį padarė jo šokio technika ir lengvumas. Šis Brazilijoje gimęs šokėjas buvo Didžiojo teatro Maskvoje solistas, tačiau Rusijai užpuolus Ukrainą išskrido pirmu pasitaikiusiu lėktuvu ir nuo 2022 m. kuria Berlyne.

Ilarjoną pirmą kartą šoko Kanadoje gimęs Cohenas Aitchisonas-Dugasas. Jis raiškiai perteikė savo herojaus dramą: iš meilės Žizel ir pasitelkęs detektyvinius gebėjimus (sugretinęs Kuršo hercogo rago ir Alberto ginklo herbus suprato, kokio jo kilmė), mėgino apsaugoti Žizel, jai mirus puolė į desperatišką neviltį, o antrame veiksmo pats buvo negyvai užšokdintas vėlių. Įtaigų nepermalduojamos vėlių valdovės Mirtos įvaizdį sukūrė Vera Segova – ypač efektinga buvo priešpaskutinė jos variacija.

Teatro fojė greta spektaklio programų ir kitų leidinių buvo galima įsigyti ir puantų su garsų šio teatro balerinų autografais. Vyriška avalyne nebuvo prekiaujama.

Rusenanti viltis

Apie parodą „Žarija“ Pamėnkalnio galerijoje

MONIKA PAKERYTĖ

Kai ima sprogti pumpurai, kai iš įšalo gnaužtų išsivadavę nedrąsiai pradeda kaltis krokai, kai Neris pasiekia ir užlieja krantines, paversdama jas per miestą vingiuojančiu veidrodžiu, šmėklos, pajutusios įraudusių žandų ir spindinčių akių gausą, irgi sukyla šokiui. Šį kartą jos ratu sukasi ne baugioje tamsoje, o saulės spinduliuose besimaudančioje Pamėnkalnio galerijoje. Būtent joje paslaptinai sužiba nauja jaunų menininkų paroda „Žarija“.

Paroda – tai antra pernai „Titanike“ vykusios parodos „Ruja“ dalis. Šį kartą daug mažesnė ir ramesnė. Pirmoji degė gyvenimu ir švietė entuziazmu, o ši pažvelgia tiesiai nežinia į akis. Parodos pagrindinė ašis – pomirtinis gyvenimas. Joje daug mažiau spalvų, kūrėjų ir kūrinių. „Žarijoje“ rusena šešių jaunų tapytojų – Paulinos Domašauskaitės, Kristijono Gurčino, Beno Matijošaičio, Jono Meškausko, Liucijos Pačkauskaitės ir Emilio Šepučio – kūryba.

Iš karto pastebiu ir dar vieną suvaldytą aspektą – tai darbų koloritas ir pačios parodos architektūra, dėl kurios pomirtinis paslaptinumas matomas net iš lauko. Pačiame galerijos centre tarp kolonų – apskritimas. Ritualinis amžinybės simbolis sukurtas iš švelniai plazdančios peršviečiamos medžiagos. Audeklas sukuria dvi erdves – tamsesnį rato vidurį, kuriame nėra kūrinių, bet iš kurio gali stebėti sienas ir kūrinių užuominas, ir rato užribį, gerai apšviestą ir apkabintą tapybos darbais. Šis sprendimas iš ekspozicijų salės atima dvi sienas ir kolonas, tačiau ir transformuoja erdvę – ji tampa intriguojanti, ir pasijunti esąs mistinio ritualo dalimi.

Prisipažinsiu, per parodą ėjau įvairiausiais būdais – pradėdama nuo centro ir sukdamą į kairę, vėliau į dešinę, tada nuo dešinės sukau puslankį į kairę, tačiau labiausiai man patiko tradicinis skaitymas iš kairės iš dešinės, tad tokį ėjimo būdą ir atpasakosiu.

Praskleidusi užuolaidas atsiduriu į aiškiausią naratyvą susidėliojančiame parodos kampe. Visų pirma mane pasitinka neatpažįstamą formą perėmęs Gurčino kūrinys „Apie mirtį ir popsą“. Juodoje dėmėje sparnus išskleidžia antropomorfiška figūra, atrodanti lyg grifas ar mirties dievas. Kūrinys atgyja bei patraukia dėmesį ir dėl netradicinio formato – drobė ant sienos pakabinta be porėmio, tai suteikia jai organišką kūną, atkartojantį vaizduojamąją būtybę.

Šalimais – Meškausko „Nr. 164-28“, kuriame pavaizduotas miškas. Nematomė medžių viršūnių, dėmesys sutelkiamas į laibus kamienus ir jų šešėlių sukuriamą raštų žaismą ant baltos žemės. Netikėti rausvų dažų

potėpiai daro kraujo ant sniego įspūdį, sukelia nerimą ir baimę, kad tarp šių idiliškai apšviestų kamienų įvyko kažkas, ko nebeatsuksi.

Matijošaičio nedidelio formato kūrinys „Be pavadinimo“ primena dvasias. Ar apgaulingas žaltvyksles, galinčias šokti viename iš kitų paveikslų. Žiūrėdama į raibuliuojančias, lengvais šviesiai mėlynais dažų potėpiais sukurtas figūras, netikėtai pamatau eilute išsirikiavusias mergaičių figūras. Bet gal tai tik mano vaizduotės žaismas ar dvasių apgaulės.

Šalimais nutupia Pačkauskaitės „Ne gervės, tai rūkas miega“. Paukščiai perėmę vaiduoklišką pavidalą ir tapę baltomis, ties krašteliais tirpstančiomis formomis, mistiškai stebinčiomis žiūrovą iš tamsios drobės. Visa šių darbų grupė sukuria jausmą, kad paklydai tamsiame baugiame miške, kurį valdo gyvųjų pasauliui nepaklusnios būtybės. Jis tuo pačiu metu gąsdina, domina ir ramina.

Toliau lengvą paukščių plazdenimą ir paslaptinę plunksnų šnarėjimą gali pajusti Domašauskaitės darbe „Plazdesys“. Jame pačių gyvūnų nepamatysi, bet žiūrėdamas į spalvotą raštą galėsi atkurti sparnų judesius, piešiamus ore. Tai pirmas darbas, kurį pamatau peržengęs galerijos slenkstį. Net per dvigubą medžiagos filtrą jis šviečia. Lengvai banguoja, blykstelė, pasislepia, išlenda vėl. Stovint priešais, man pritrūksta



„Žarija“, parodos fragmentas

A. N. NUOTRAUKOS

vietos atsitraukti, kad galėčiau pamatyti jį visu dydžiu, bet pasitenkinu vaizdo žaidimu pro užuolaidų tarpelį. Ir susitaikau su lengvai kutenantiu medžiagos prisilietimu ant skruosto, einant tolyn.

Iš skrydžio nusileidžiu žemyn ir įsižeminu su Šepučio kūriniu „...“. Plonomis švytinčiomis linijomis kairėje šoka mirtis, o dešinėje įrėžtos linijos primena rankų venų mezginį ar šaknis, besiskverbiančias gilyn į drėgną žemę. Žemiško kolorito ir Pačkauskaitės „Alėja, ties kriokliais“. Monochrominiame minimalistiniame peizaže netikėtai atsiranda raudono akmens kalnyčių linija. Virš jos grėsmingai



Liucija Pačkauskaitė, „Ne gervės, tai rūkas miega“. 2023 m.

kabantys audros debesys ir aklina juoda žemė manje sukelia nerimo bangą. Ar tokios neaprepiamos dyknės laukia po mirties?

Mirties baimę primena ir didelio formato raudonai rusva drobė „Arbatinė amžinai“. Gurčinas paima senovinę nuotrauką ir ją išdina. Švelnūs trijų figūrų kontūrai padaro juos vaiduokliškus, išblukę veido bruožai kelia nejaukumą. Kūrinys man primena apie tirpią it cukrus puodelyje arbatos žmonių atmintį. Apie užmarštį kalba ir baltos į apskritimą susidedančios dėmelės, primenančios nerūpestingai padėto puodelio pėdsaką. Kitaip nei Pačkauskaitės teorinis pomirtinio pasaulio peizažas, kuriame randu ir kruopelytę romantikos (galimybę amžinai klaidžioti stepėse), šis darbas palieka tarp antakių susimetusių raukšlelę. Bijau, paniškai bijau, pamiršti ir būti pamiršta.

Staiga mano akis pripildo mėlyna spalva. Japonijos dailės ir kultūros įtaka atsiskleidžia Domašauskaitės kūrinėje „Jaunaties metu mėnuo būna mirusiųjų karalystėje“, kuriuo arba pasibaigia, arba prasideda paroda, priklauso, nuo kurio kampo pradėjai. Man tai jaučiau matyti kaip pabaigą. Samurajus, vilkintis raštuotą kimono, joja juodu žirgu, grakščiai pakilusiu ant galinių kojų. Atrodo, dar sekundė – ir jie nuskries su baltomis drobės dėmelėmis, lyg jonvabaliais, per

mėlyną dangų. Svajinga darbo nuotaka suglosto mano pasiūšusius jausmus ir nuramina tankų širdies plakimą.

Priešais samurajų – nedidelis Pačkauskaitės kūrinys „Kūdra naktį“, kurį pastebiu tik dėl parodos žemėlapiu. Kūrinio centre – tviskančio mėlio ežeras ar kūdra, kaip siūlo pavadinimas abstrakčioje, menininkės mėgstamoje juodoje aplinkoje. Spalviškai abu darbai susisieja, lyg vandens telkinys būtų kelrodis jojančiajam. O man – kaip nusiramimas prieš išėinant iš galerijos, kad pomirtinė kelionė nebūtinai bus šurpi ir vieniša, kad joje bus metafizinių palydovų.

Mirtis ir pomirtinis pasaulis – tokiems jauniems kūrėjams labai netikėtas pasirinkimas kaip esminė parodos tema. Pastebiu, kad kiek nepatogiau, nei dažniausiai, projektuoti savo asmenines nerimastingas mintis į jų kūrybą. Tačiau bendras jausmas išėjus – viltingas. Tiek vertindama iš meninės pusės, tiek asmeniškai jaučiu, kad menininkams pavyko ištransliuoti nežinomybės visapusiškumą. Ar bent jau man sukelti jausmus ir mintis, kurių nesitikėjau analizuoti rausvai nudažyto pavasario dangaus fone.

Paroda veikia iki kovo 29 d.

Pamėnkalnio galerija
(Pamėnkalnio g., Vilnius)



Paulina Domašauskaitė, „Jaunaties metu mėnuo būna mirusiųjų karalystėje“. 2024 m.

Kuo minta vidinės šmėklės?

Apie jaunųjų menininkų grupinę tapybos parodą „Žarija“ Pamėnkalnio galerijoje

VIKTORIJA MIŠTAUTAITĖ

Beformis parodos kūnas susisuko į ratą. Baltoje klausykloje saugu nusi-rengti dienos triukšmą ir kažkuria prasme nusilenkti visoms čia esančioms ištapytoms formoms bei dėmėms. Iš kokių šaltinių ateina taip ilgai laukti žodžiai, koku sirenisku balsu prišaukiami vaizdiniai, kaip maitinamos bevaisės pauzės ir koku pavidalu pradeda egzistuoti kūriniai, gavę pirmąjį impulsą iš kūrėjo? Šeši jaunieji menininkai – Paulina Domašauskaitė, Kristijonas Gurčinas, Benas Matijošaitis, Jonas M. Meškauskas, Liucija Pačauskaitė, Emilis B. Šeputis – kuria erdvę negimusį idėjų kapinynui.

Kuo minta vidinės šmėklės? Baimės, nepilnumo ir nereikalingumo jausmais, blizgiais paviršiais įleisdamos šaknis į būtį. Meškausko numeruoti kūriniai neutralizuoja šias baises. Vienas kitam prieštaraujantys vaizdiniai, jų užkalbėjimai benames kartono atraizas paverčia egzotiškoms parodijuojamos aplinkos dėlionės dalimis. Pavyzdžiui, ryškumu išsiskiriantys flamingai autorius perteikiami grafito pilkos atspalviais ir tonais, o numanomo reindžerio ranką puošia, deja, tik keturlapio dobilo tatuiruotė. Žinoma, šis mano žvilgsnis labai paviršinis, ir sėkmės ateities kartoms studijuojant dabartybės kultūrinis kodus, atspindžius bei simbolius. Menininkas, kurį formuoja nostalgiškas prisiminimas ir perfiltruotas mirguliuojančių kasdienių vaizdinių srautas, nustebina, įtraukia kūriniu (vėlgi serijiniu pavadinimu „Nr. 162–27“), į juodą-baltą monochrominę tapybą įvesdamas spalvą. Vargu ar šiame kūrinyje viską galime sutraukti, susiaurinti iki mediatyvaus pirminio medžių (pušų) vaizdinio, bet velniškai to norisi. Atrodo, labiausiai čia kalba šiuo metu kraujuojantys mūsų miškai, sengirės ir jau vėlėmis tapusios protėvių žinios, žinojimas.

Ciklas. Gamtos, gyvybės, mirties, (at)minties. Taktiškai, tekstūriškai auginamas sodas, o gal preciziškai teptuku audžiamas Domašauskaitės krautis („Plazdesys“). Simetriiniu pasakojimu it tautine juosta kuriama istorija: iš vieno kamieno auga dideli medžiai, pilni žiedų. Galbūt jų šaknys jungia pomirtinį ir kasdienį pasaulius. Didžiaformatis kūrinyje rodo kaip išsiliejęs paprotys. Laiko migloje pradingęs mūsų artumas, tačiau vis tiek veidrodiniu principu dar kažką atspindintis. Busti, dirbti, kurti, svajoti, patvinkti ir atslūgti – veiksmožodžiai, reguliuojami mėnulio fazių. Kūrinyje „Jaunaties metu mėnuo būna mirusiųjų karalystėje“ regiu neatpažintą sapno vaizdinį, kuris motorizuojasi į bendrą kolektyvinį

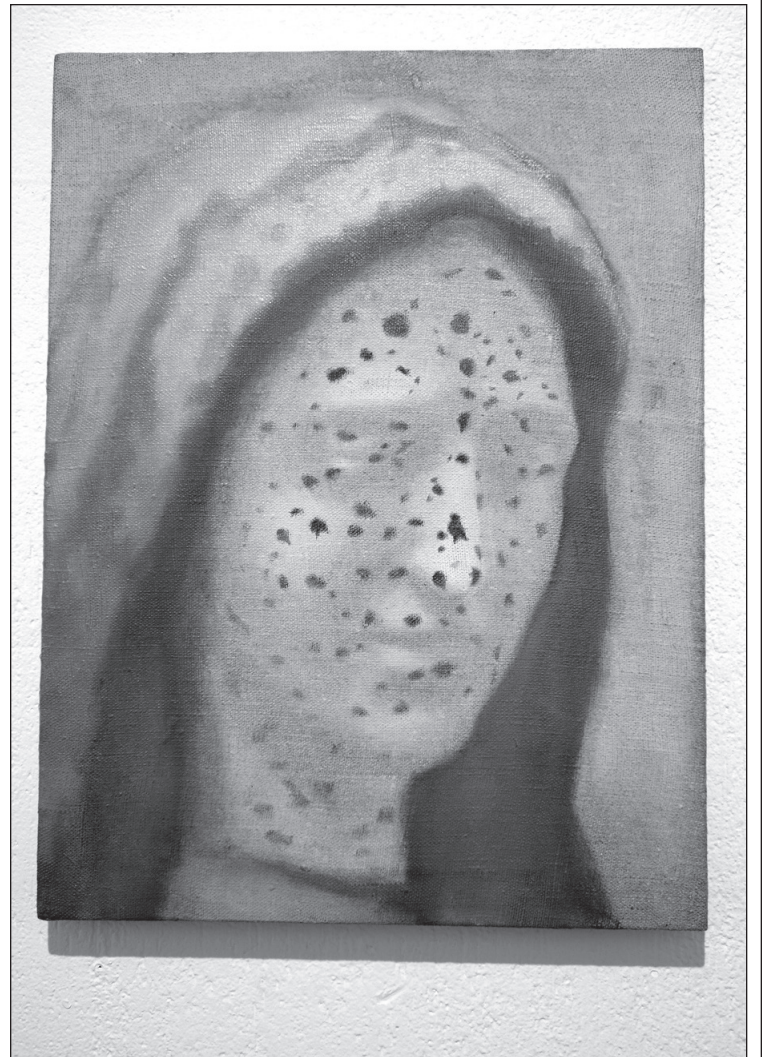
(ne)žinojimo komplektą. Galvoju, kiek dar pasaulis sirgs savimi, kiek išsmilkys medinių kvepiančių lazdelių, pridengiančių silpnų kartų, dabartybės šamanų pasirinkimus, kol viskas galutinai suliepsnos. Fantazuuju, kad būtent tos ugnies (su)liepsnojimo momentu ir bunda jaunaties gyvybinė energija: juodu žirgu ir esminio pažinimo reikalaujančiu pavidalu skrieja į naują karalystę, būtį.

Turbūt vienas labiausiai mus svaiginančių burtų yra žmogaus ir visa ko nepažinumas. Kasdienybė, gyvenimas kaip ištraukiama, išmetama viena iš „Yu-Gi-Oh!“ kortų. Ne primestinis vizionieriškumas, o prisilietimas prie vaikystės prisiminimų, savo kartos menininkų kūrybos matymas-tyrinėjimas, santykis su poezija, santūrus žvilgsnis į japonų kultūrą Šepučiu yra tam tikra forma žaisti, jungti kolektyvinę išmintį ir šiuolaikybę, apimančią daugybę įvairių šaltinių. Kūrinyje „Future torments“ („Būsimo kančios“) kuriamas bendras dvipusis nėrinys bei žodžiais-užkerėjimais sisteminę struktūrą ardanti ornamentika. Žiūriu į kūrinių „...“, kuris galbūt susideda iš trijų paveikslų paveiksle: simbolio-užuominos, šokančios dvaselės ir vaizduotės džiunglių. „Iškrapštymo“ metodu (tikriausiai teptuko antrąja puse ir terpentinu įrėžiant į dažų sluoksnį) tamsiai šokoladinėje rudos spalvos tyloje suformuotos būtybės. Žiūriu

į jas ir galvoju panašiai kaip Strindbergas rašė Gauguine'ui: esu matęs medžių, kurių nerastų joks botanikas, gyvulių, kurių net Cuvier nebūtų įtaręs esant, ir žmonių, kuriuos tik jūs vienas galėtote sukurti.

Žiemos miegas pavasarį yra saldus. Priėmimo plotis ir visų neparašytų laiškų, nepakurstytų žarijų susilieėjimas į vieną kūdrą, čiurlenančią kriokliais, – Pačauskaitės tapybos kūriniuose. Dvi charakteringai vaiduokliška, sakykim, baltos spalvos gerves primenančios figūros, pavaizduotos rūgstančio betono upių fone. Jis (fonas) – žemiškas, miglotas, tekantis, sapniškas, pavargęs, gajus it žydintis mėnulio ežero paviršius. Kūrinyje „Ne gervės, tai rūkas miega“ sąlyginai tamsioje paletėje – lyg šešėliais atplaukiantis poreikis visoms spalvoms (dalims) būti pamatytoms. Markas Rothko tikėjo, kad šviesa gali skliti iš paveikslo, o tamsioje aplinkoje – skleisti savąją.

Priešingai nei ankstesnėje jaunųjų menininkų judėjimo parodoje „Ruja“ (surengtoje 2023 m. parodų erdvėje „Titanikas“ kūrėjams baigiant tapybos bakalauro studijas), čia labai daug natūralios šviesos. Pro vitrininius Pamėnkalnio galerijos langus nesukuklindamas veržiasi pavasaris ir darbai galbūt kažkiek dėl to jaučiasi nepatogiai. Spėju, kad tarpe tarp įėjimo ir ekspozicijos neatsitiktinai atsirado ir scenografinis vienetas – balta,



Kristijonas Gurčinas, „Pušaloto Marija“. 2023 m.

apvali, perregima širma. Anotaciniame tekste Monika Radžiūnaitė rašo, kad „<...> menininkai įkūrė šalia esančio Pamėnkalnio (dabar – Tauro) kalno tarpinę erdvę, kurioje tarsi iš požemių išnyra bekūnių sielų talpykla <...>, kontekstualizuoja šiuolaikinę tapybą iš kitų meninių bei kultūrinių sferų perspektyvos, akcentuodami šios erdvės vietos istorinį ir kultūrinį kontekstą. Tai įtikina, bet vis tiek nuskaitau tai kaip savotišką savisaugos instinktą.

Nepaisant to, kad žiūrovas nebėra agresyviai stimuliuojamas maištu ir jam nėra reikalinga tokia intensyvi medžioklinė rega, – atmosferoje esti liūdesio, savotiško gedulo. Gurčino tapyboje lyg atviras nervas pulsuoja genomo prisiminimas: nuo apčiuopiamo XVII a. pradžios miestelio pavadinimo („Pušaloto Marija“) iki nenusakomo laikotarpio knygoje ar šeimos albume rastos senovinės fotografijos („Arbatinė amžinai“). Nutapytoje atkuriamoje nuotraukoje vaizduojamos trys statiškos žmonių figūros ne itin ekspresyviai veidų išraiška, nes, matyt, svarbiausias akcentas yra (kaip ir buvo priimtina anksčiau) daiktų (samovaro, arbatos servizo ir desertėlių) eksponavimas, išdėstymas ant stalo. Ne kartą esame susidūrę su situacija, kai variant senelių albumus į tave žvelgia visai nepažįstami, visada pasitempę, stilingi, nešantys savojo laikmečio šleifų veidai. Apima keista melancholija, kad jokio kito jausmo, išskyrus susižavėjimą cheminėmis šukuosenomis,

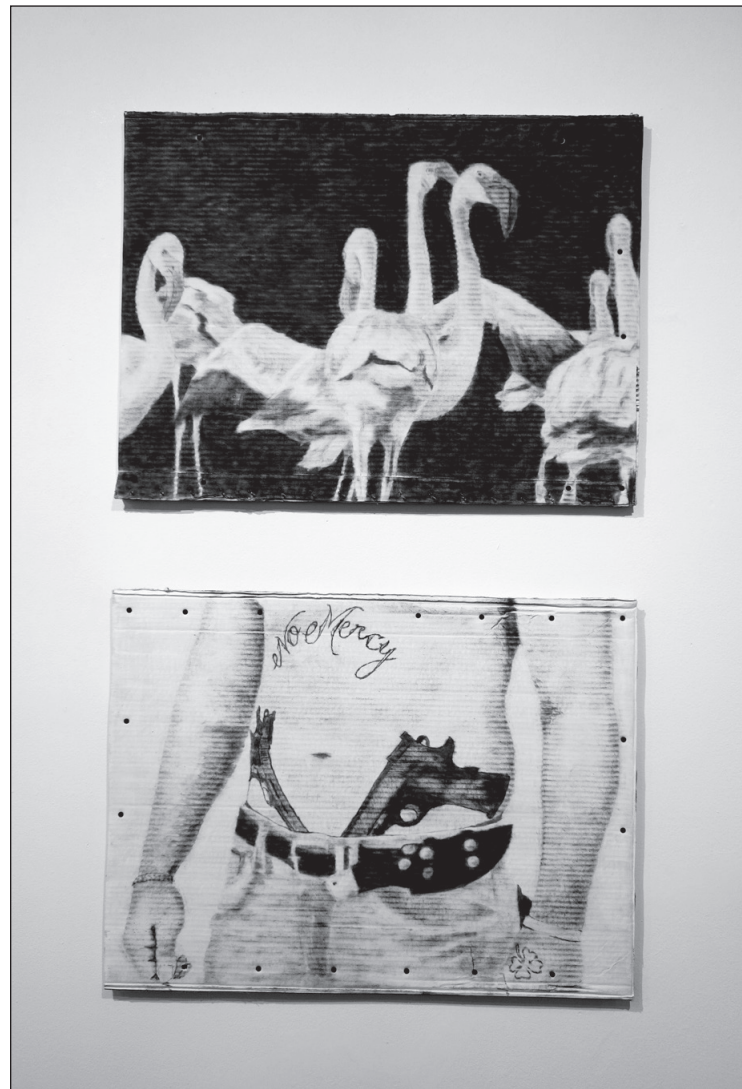
gražiais kostiumais ar itin puošniomis įliemenuotomis suknelėmis, nėra. Todėl kaip itin gyvybišką išraišką kūrinyje priimu ištapytą, su-praskime, išdegintą, karšto puodelio žymę ant gelsvai terakotinės spalvos fotografijos. Tai lyg natūralaus gyvenimo įterptis, judesys nejudriame laiko sąstingyje. Kristijono Gurčino „Pušaloto Marija“ ir „Arbatinė amžinai“ skamba it pusiau (at)pažįstamos replikos, o karpytos formos audinyje esantis kūrinyje „Apie mirtį ir popšą“ jaučiamas kaip jo savasties reivas.

Blanki apstybė ir chaosas – it užuominos iliuzijos, kad galbūt mums norėtųsi būti didesniems už savąją pamėklę? Atrodo, viskas slysta iš rankų ir galutinai įsigyvena Matijošaičio kūriniuose. Gyvybė čia veši savo pasyviąją formą. Nepavadinotoje plokštumoje atsirandančios skaisčiai mėlynos daubos iškelia amorfinius gyvius („Be pavadinimo“). O didžiausias bumbas („Nulinė gravitacija“), kad aplankanti mintis mirs dar negimusi, susiurbiamą raudos, ekspresyviai prašliaužiančios per kūrinių balta spalva (kai kuriose Rytų kultūrose ji gali simbolizuoti gedulą ir mirtį).

Beformis parodos kūnas susisuko į (užburtą) ratą. Dienos šviesoje susitikusios kūrėjų vidinės šmėklės įsikūnijo maria drąsa ir branda. Tikriausiai?

Paroda veikia iki kovo 29 d.

Pamėnkalnio galerija
(Pamėnkalnio g. 1, Vilnius).



Jonas M. Meškauskas, „Nr. 162–27“, „Nr. 161–26“. 2024 m.

A. N. NUOTRAUKOS

Pavasaris, vieno paukščio istorija ir naras

Apie Antano Martinaičio ir Sandros Kvilytės tapybos parodas Vilniuje

GEDIMINAS JASINSKAS

Kovo pradžia mieste. Ankstyvas, dulšvas ir dulkėtas, beveidis, savo paties likimui dar aklas pavasaris. Bet pažvelkite į viršų – blyškiame dangaus skliaute įsirėžusi nervinga medžių šakų kaligrafija: šiame gamtos pareiškime, kurio nebeįmanoma atšaukti, juodi kovarnių kūnai sudeda paskutinius akcentus, skyrbybos ženklus ir rėksmingus kirčius (minkštų prieblandų ir kuždesių laikas baigėsi), praneša – ir perspėja! – apie netrukus pasaulį ištikšiančios metamorfozės pasakinę prigimtį. Kol blyškuma dar įsigėrusi į miesto paviršius (gamtoje, neabejoju, viskas atrodo gyviau ir išraiškiau), akis atgaivinti ir pavasario spalvų šėlsmui paruošti gali lankymasis tapybos parodose. Štai dvi (ne vienintelės), suteikiančios įsimintinas menines patirtis.

Antanas Martinaitis – „Vieno paukščio istorija“

VVJ meno galerijoje veikia Antano Martinaičio (1939–1986) 85-osioms gimimo metinėms skirta paroda „Vieno paukščio istorija“ (kuratorė Algė Gudaitytė). Pavadinimas referuoja į 2018 m. išleistą menininko poezijos rinkinį „Vienišo paukščio istorija“. Nedidelėje galerijos erdvėje pristatoma fragmentiška menininko kūrybinio palikimo išsklotinė: ankstyvieji darbai, piešiniai, eskizai, pastelės, akvarelės, eilėraščiai, užrašų ištraukos ir alieninės tapybos kūrinių. Skirtinguose menininko veiklos baruose atsikaratoja Martinaičiui rūpėjusios temos: lietuvių liaudies kūryba ir pasaulėžiūra, mitai, literatūra, filosofija, poezija – visa tai, kas daugiasluoksniu, meistriškai išbalansuotu spalvų ir potekscių tinklu galiausiai persikėlė į brandžiuosius jo darbus. Ko gero, menininką visada lydėjo begalinė aistra pačiai tapybai, tikėjimas stichinėmis tapybos galiomis, alchemiška jos prigimtimi: 1961 m. kovo 17 d. Martinaitis rašė, kad „tapyba – tai yra žmogaus sielos šėlsmai, spalvų įtempimas ir galingi pertrūkiai juose. Tapyba yra daugybė atspalvių ir viena spalva, kur per tuos atspalvius alsuoja ir gyvena drobėje, tai harmonija, linijomis išreiškianti srovę. Tai yra smuikai ir vargonai, paukščių čiulbesiai ir jūros šlamesiai.“

Martinaičio paveikslų personažai atrodo lyg akimirka sustingdyti: nors paveikslų plokštuma dinamiška ir gyva – vidury nesuprantamo ritualo, dažnai įsikandę ilgas pypkes, valiūkiškai šypsosi ir žvelgia į kažką priešais. Personažų žvilgsniai nesusitinka su žiūrovo akimis ir nuskendžia kažkur į tolius, lyg žvelgtų – ar įmanoma išvengti patoso rašant apie meną? – į patį Likimą, į Pasaulio

Prigimtį. Gaivališka Martinaičio tapybos paslaptis, ko gero, nesutelpa į apibrėžtas, vienprasmes interpretacijas, netgi paveikslų plokštuma užsispyrusi nepasiduoda žvilgsniui. Lyg vaizdas niekada nebūtų baigtinis, virpanti paveikslų plokštuma žaidžia su žiūrovo žvilgsniu, o sukeltas smalsumas (ir pasigėrėjimas puikia tapyba) skatina vis iš naujo pažvelgti, atrasti kažką svarbaus, ką greičiausiai praleido išsiblaškęs akis.

Alfonsas Andriuskevičius, 1989 m. Antaną Martinaitį pavadinęs Saukos tėvu, teigė kad menininko darbai perša gyvenimo vešlumo idėją, bet paveiksluose įžvelgė ir demonišką pradą, ne tiek matomą, kiek nujauciamą „lyg kokį besiskleidžiantį paslapties pumpurą, kuriam prasišverus gali pakvipti ir dangiška balzamai, ir pragaro siera“. Išindamas akis ir ne visai valingai, kaip turbūt daugeliui būdinga parodose, fotografuodamas, pastebiu milžinišką skirtumą tarp gyvo ir skaitmenizuoto vaizdo. Fotoaparato viduje veikiančios algoritmai jėga suvaldo Martinaičio darbų spalvinius sąsąskambius, „sustato į vietas“ neramius personažus, išryškina jų siluetus – žodžiu, akimirka sustabdo, nužudydami gyvybingumą, paveikslų vaizdą. Ir tada norisi leistis pašėlusių interpretacijų keliu, ieškoti daugiau patvirtinimų tam, apie ką rašė Andriuskevičius – apie gyvą ir tikrą mitinį pradą Martinaičio darbuose, – nes galbūt fotoaparatas, kaip šviesos ir atspindžių mechanizmas, trumpam nugali – angelišką ar velnišką? – Martinaičio personažų prigimtį, panašiai kaip folkloro tradicijoje patekėjusi aušra išvaiko velnius ar Persėjo skydas sustingdo mitinę gyvatę Medūzą.

Sandra Kvilytė – „Naras“

Kaunietė tapytoja Sandra Kvilytė galerijoje „Meno niša“ pristato personalinę parodą „Naras“. Dauguma eksponuojamų kūrinių inspiruoti vaikystėje patirtų įspūdžių leidžiant laiką pas senelius kaime. Žvelgdama į vidines atminties erdves, menininkė tapybos kalba perkuria sąmonėje įsispaudusius vaizdus ir subjektyvius įspūdžius. Kaimo aplinka menininkei leidžia patirti lėtą laiką, išlaisvinti vaizduotę ir atrasti netikėtas asociacijas, ne tik matyti idilišką gamtos grožį, bet ir pažvelgti į šešėliuose tūnančius pavojus bei nerimus. Taip Kvilytės paveiksluose proziška kasdienybės tikrovė įgauna subtilios fantastikos, paslapties dėmenį – atklysta pasakų, mitų pasaulio personažai („Maudynės“, 2023), matyti magiškas daiktų

¹„Martinaitis – Saukos „tėvas“, Alfonsas Andriuskevičius, *Lietuvių dailė: 1975-1995*, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1997, p. 179.

švytėjimas („Girdykla“, 2023), konstruojamos efemeriškos, sapniškos erdvės („Siaubų miškas“, 2022), persikloja išorinės realybės ir vidinių fantazijų pasauliai („Pavargęs nuo krokodilo“, 2023).

Parodos idėjos ašis yra didelio formato kūrinys „Naras“, vaizduojantis juodą antropomorfinę protagonisto naro figūrą, galva žemyn skrodžiančią šaltą vandens gelmę. (Aštrus juodos ir mėlynų spalvų sąsąskambis, dinamiški grubūs potėpiai, kontrastuojantys su atpalaiduotu, lyg nesvarumo būsenos apimtu personažo kūnu, sukuria stiprų dramatinį įspūdį, kyla asociacijų ir su ambicijų pražudytu Ikaru.) Anotacijoje menininkė nurodo, kad „naras (neriantis, keičiantis buvimo vietą, judantis, siekiantis kažko, bet kartu ir nešamas srovės) sujungia skirtingus gyvenimo erdvėlaikius, vaiko ir suaugusiojo



Antanas Martinaitis, „Kompozicija“. 1985 m.

V. NOMADO NUOTR.

nuotykius, būtas, išgalvotas ir esamas kasdienybės apraiškas“.

Taigi kaita, judėjimas po skirtingas vidines ir išorines erdves susieja parodos kūrinius. Kvilytės

darbuose yra siužetiškumo užuominų, lyg sustabdytų filmo kadru, todėl darbų visuma siūlo būti suvokiama per pasakojimo – leiamą veiksmo akimirka sustabdomo ir vėl pradedamo iš naujo – logiką. Žiūrovo akys klaidžioja po kintančius scenovaizdžius, o mintys bando užpildyti trūkstantus fragmentus, išnarplioti klaidžiuose atminties labirintuose susipainiojusį „betikslio vientisumo“ siūlą. Stilistiškai kūriniuose tai atsispindi per pauzes ir neužbaigtumą, persišviečiantį drobės paviršius, per paveikslų vientisumo suardymą panaudojant kitas priemones – spalvotus žymeklius. Neaišku, ar efemeriškos personažų figūros iš lėto tirpsta erdvėje, ar dar tik kuriasi, materializuojasi, – galbūt taip iš sąmonės klodų paviršium keliami atsiminimai neišvengiamai trupa ir yra.

Vienas paveikiausių kompozicijos ir spalvinių sprendimų prasme man pasirodė paveikslas „Šuolis per tvorą“ (2021). Menininkė drąsiai ir įtikinamai naudoja juodą spalvą – pirmąjį planą užpildo grėsmingas juodos tvoros siluetas, iš gilumos (tiesa, paveikslų erdvė labai sąlyginė, suplokštinta) smagiu kontrastu „kala“ ultramarino mėlynos dangus. Šioje įelektrintoje spalvų stichijoje matome keistą personažą (apibendrintas minimalus vaizdavimas kažkuo primena Stasio Eidrigevičiaus ar Ksenijos Jaroševaitės „balvonėlius“), atliekantį – nevalingą? – judesį. Kūnas, regis, ne tiek šoka per tvorą, kiek yra mestas į orą, sklendžia sapniškoje gravitacijoje ir pasiduoda gaivališkai aplinkos energijai.

Antano Martinaičio paroda veikia iki balandžio 7 d.

VVJ meno galerija (Vilniaus g. 39, Vilnius)

Sandros Kvilytės paroda veiks iki kovo 22 d.

PROJEKTĄ „VILNIAUS PARODŲ APŽVALGOS“ FINANSUOJA VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖ



Sandra Kvilytė, „Maudynės“. 2023 m.



Sandra Kvilytė, „Girdykla“. 2023 m.

„MENO NIŠOS“ NUOTRAUKOS

Raktas į Antaną Martinaitį

Paroda „Vieno paukščio istorija“ VVJ meno galerijoje

GYTIS ORŽIKAUSKAS

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijoje iki balandžio 7 d. vyksta vieno svarbiausių lietuvių tapytojų Antano Martinaičio kūrybos paroda „Vieno paukščio istorija“ (kuratorė Algė Gudaitytė). Ši paroda suteikia progą ne tik pamatyti ikoninius tapybos darbus, bet ir gyvai apžiūrėti dailininko eskizus, anksčiau publikuotus 2010 m. Birutės Patašienės ir Virginijos Markauskienės sudarytame Antano Martinaičio kūrybos albume.

Paveikslų išdėstymas parodos erdvėje turi atspindėti dailininko kūrybos hierarchiją – pirmoje (svarbiausioje?) parodos erdvėje matome tokį Martinaitį, kokį pažįstame ir esame pratę matyti. Pristatomos vidutinio dydžio itin faktūriškos (tą puikiai atskleidžia galerijos apšvietimas) drobės, kuriose vaizduojami švelniai ironiški, tačiau ne tiek, kad būtų sugriautas visuminis poetiško išpūdis, siužetai. Kanoninius Martinaičio paveikslus papildoma fotografijos, kuriose užfiksuotas pats kūrėjas.

Antrasis parodos kambarys tarnauna kaip prieangis: jame matome mažesnius, kito („žemesniųjų temų“) žanro paveikslus – peizažus, natūrmortus bei nebaigtas kompozicijas ar eskizus. Apžiūradami šiuos darbus galime stebėti tapytojo stiliaus paiešką: kūrinių nebeturi akimirksniu atpažįstamos faktūros, jų koloritas nebėra toks vibruojantis, viename iš eskizų piešinys apskritai dėliojamas visiškai, atrodytų, priešingu stiliumi – išlygiai nudažytų plokštumų, geometrizuotų „žuvies pūslių“ ir Jeano Lambert-Rucki (1888–1967) kūrybą primenančių abstrahuotų veidų profilių. Tarpinis ekspozicijos kambarys yra tarsi slenkstis tarp viešą Martinaičio „veidą“ pristatančios galerijos ir, sakytum, asmeninės dailininko studijos.

Toks išpūdis susidaro todėl, kad trečioje parodos erdvėje eksponuojami privatūs dailininko eskizai, taip pat akvarelės, lietos tradiciniu „akademiniu“ realistišku stiliumi. Šio kambario angokraščiuose galime perskaityti Martinaičio poezijos, privačių laišku ir užrašų ištraukas. Šios ištraukos atskleidžia tapytojo vidinį konfliktą ieškant sau priimtino tapybos stiliaus ar raiškos, prieštarą tarp ganėtinai bakchantiško užsidegimo ir pamokymų racionalizuoti tapybą, tarp to, kas menininkui atrodė natūralu, ir tarp to, kas buvo dėstoma universitete, tarp inovacijos siekio ir (sovietinės) meno atmosferos stagnatyvumo, deklaratyvumo ir ideologizavimo.

Privatūs Martinaičio eskizai greičiausiai nebūtų buvę realizuoti iki pilno mastelio darbų XX a. 8-ojo dešimtmečio Lietuvoje. Jie ne itin

derėtų su siekiu meną naudoti pirmiausia kaip didaktinę priemonę. Piešiniuose vaizduojamos vyriškos ir moteriškos figūros detalizuotomis genitalijomis ir paukščių galvomis, taip pat atvirksčiai – paukščiai su žmonių galvomis, krūtiningos kentaurės, sfingė, išsidrėbę atsipalaidavę apnuoginti puotautojų kūnai, kurie itin atliepia Pablo Picasso (1881–1973) erotinių ir erotiškų minotaurų bei kentaurių darbų serijos įvaizdžius. Kai kuriuose darbuose žaidžiama išlavintais grafikos įgūdžiais, kai veido profiliai išpiešiami viena, sakytum, nenutrūkstama linija. Keistas atsitiktinumas, kad toks pat įvaizdis – viena linija išgraviruotas klasikinio profilio moters veidas – 1953 m. buvo panaudotas „krištolinio kubizmo“ (pranc. *cubisme cristal*) parodai Paryžiuje, kurioje pristatyti ir Picasso darbai. Galiausiai visus šiuos įvaizdžius palydi akademizmo ženklai – matome išpieštas gipsines Laokoono, Dovydo ar Medičių Veneros atliejas, akademinio piešimo pratimams naudojamas piramidės, iškimštus paukščius, įprastines natūrmortų sudedamąsias dalis. Fiksuota klasikinės kultūros aktualizavimo per tęstinę jos studijas dvasia primena (taip pat poeto ir dailininko) Jeano Cocteau (1889–1963) piešinius. Greta sukabintos Martinaičio pastelės rodo kone fovistinį pasaulio spalvingumą. Išrengti žmonių kūnai, dirbtinai kruopščiai sustatytų objektų kompozicijos savo esme artimos dailininkų puristų ideologijai, per architektą ir – progomis – dailininką Le Corbusier (1887–1965) turėjusiai sąsają su klasiškos antikos kultūra.

Ar Martinaitis galėjo tapti paryžietiško lyrizmo, poetiško, gaivališko ir ekspresijos ambasadoriumi Lietuvoje? Atsakymą galime matyti ant galinės ekspozicijos sienos – (soc)realistiškai išmodeliuotuose portretuose, kruopščiai lietuose Kauno perspektyvose, gamtovaizdžiuose ir liaudies meno studijose. Greta jų pakabintas ir satyriškas groteskas. Jame vaizduojama, kaip pistoletu ginkluota žmogysta



Antanas Martinaitis, „Judita“. 1986 m.



Antanas Martinaitis, „Vieno paukščio istorija“, parodos vaizdas. 2024 m.

V. NOMADO NUOTRAUKOS

spaudžia ranką susirinkusiai vyrų draugijai. Išsiviepe piešinio personažai leidžia suprasti, kad tiek smurtautojas, tiek jo „tikslinė auditorija“ supranta tokio socialinio sandorio absurdiškumą.

Tačiau būtent dviejų prieštarų dedamųjų – globaliai transliuotos puristų neoklasikinės estetikos ir labai lokalaus lietuviško liaudies meno – įtaka ir paveikė brandų Martinaičio tapybos stilių. Būtina atkreipti dėmesį, kad Martinaičio darbų siužetai – „Judita“, „Kentauro vestuvės“, „Rytų pasaka“, „Karalių puota“ ir kt. – rodo pretenziją į dažniausiai didelio mastelio „aukštojo žanro“ drobes, kurios buvo reikšmingos monumentalios istorinės dailės kolekcijose. Monumentalumo išpūdis kuriamas ne tik siužeto plotmėje, bet ir pačiu drobių paviršiumi – stori dažų sluoksniai tiesiog lipdomi vienas ant kito, todėl paveikslų koloritą iš dalies sudaro nuo dažų gumulų ant pagrindo metamas šešėlis. Drobės atrodo tarsi ant grublėtos sienos modeliuota tapyba, šitaip sukurtas ir senstančio antikvarinio kūrinių išpūdis.



Antanas Martinaitis, eskizas. 1974 m.

Būtina pažymėti, kad Martinaitis savo darbuose išlaikė nuorodas į fovistų tapybą – kaip ir Henri Matisse'o (1869–1954) kubistiniuose darbuose, čia labai svarbus juodais kontūrais išryškintas piešinys, o kūnai modeliuojami priešingų šiltų ir šaltų spalvų dėmėmis, todėl atrodo tarsi nusėti mėlynių stebint iš arti, tačiau įgaunantys aiškiai suvokiamą vientiso kolorito išpūdį stebint per atstumą. Vis dėlto mirguliuojantis spalvingumas būdingas ir liaudies menui: senosios skulptūrėlės iš tikrųjų vėl ir vėl perdažomos dažniausiai visiškai kitomis spalvomis, o po kurio laiko – dažams trupant ir senesniems sluoksniams prasišviečiant pro nubyrėjimus – jos įgyja lyg ir aiškų, tačiau kartu ir miglotą spalvingumą.

Daugelis Martinaičio personažų mus pasitinka mėšlinga šypsena (dažnas veikėjas yra pajacas), bet ne mažiau reikšminga detalė yra ir šių figūrų žvilgsnis į stebėtoją. Kai figūra vaizduojama profiliu, Martinaitis kartais nupiešia abi personažo akis – tarsi tam, kad nuo suvokėjo nebūtų paslėptas nė vienas įdėmiai iš drobės žiūrinčios žmogystos mimikos aspektas. Personažai tarytum

stengiasi neslėpdami komunikuoti savo vidinę jauseną juos stebinčiai auditorijai ir nepalikti jokių galimų dviprasmybių, jeigu lankytojas nematys viso veido vienu metu.

Būtent šis absoliutus nuoširdumo siekis – net ir komunikuojant perkeltinėmis prasmėmis perpildytą satyrą, kurioje kiekviena figūra šypsosi mėšlingiau už pačią *Giocondą*, – bei tiesus kreipimasis į suvokėją persmelkia Martinaičio kūrybą. Sumanyta parodos seka leidžia mums įsigilinti į dailininko pašąmonėje sklindžiusius vaizdinius, jam įtaką dariusias aplinkybes ir jo sąmonėje užfiksuotus akademinių dailės studijų fragmentus. Grįždami atgal į pagrindinę parodos erdvę ir matydami mums gerai pažįstamas dailininko drobes galime sau užduoti klausimą, kas yra svarbiau: realizuoti „aukštojo žanro“ kūrinius, kuriuose nuo stebinčios cenzūros akies pridengti visi galimi nepageidaujami išsišokimai, ar laisvos bei nesuvaržytos kūrybinės idėjos? Kurios amžiams ir liko tokiu dideliu potencialu.

Paroda veikia iki balandžio 7 d.
VVJ meno galerija (Vilniaus g. 39, Vilnius)

Blogis yra toks, koks yra

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Filmui „**How to Have Sex**“ (D. Britanija, Graikija, 2023) tik prasidėjus, pamaniau, kad bus sunku: lėktuve kvykiančios, viauksinčios energingos merginos su išmaniaisiais telefonais rankose, demonstruojančios ekstremalius jausmus, priminė vaizdelius su lietuvių sporto sirgaliais. Toks iš visų kūno plyšių sklindantis džiaugsmas erzina ne tik realiam gyvenime. Bet lėktuvas nusileido Kretoje, prasidėjo Taros (Mia McKenna-Bruce), Skai (Lara Peake) ir Em (Enva Lewis) svajonių atostogos, ir viduje kirbant moralizavimas užleido vietą norui suvokti savaip egzotišką jaunimo papročius.

Režisierė debiutantė Molly Manning Walker iš pradžių, regis, tik stebi savo herojes, fiksuoja jų džiaugsmą, atsidūrus toli nuo namų ir tėvų, bet pastebi ir nerimo ženklius. Juolab kamera visą laiką arti herojų, tad gali matyti merginų reakcijas į sutiktus žvilgsnius, jų nuotaikų kaitą ir begalinį norą išgyventi kažką, su kuo dar neteko susidurti. Nerimas kyla iš noro atitikti masinės kultūros ir socialinio tinklo „TikTok“ padiktuotus pramogų standartus, šiuolaikinės laisvos ir seksualios merginos įvaizdį, bet merginų kalbų fone jau švysteli ir abejonės, susijusios su baigiamųjų egzaminų vertinimais, vadinasi, ir su ateitimi. Kol kas stresą gali padėti numalšinti viešbutis, naktiniai

barai, baseino atrakcijos, pažintis su tokiais pat nuotykių ištroškusiais jaunuoliais, daug alkoholio, prasto maisto ir linksmybių. Prie pastarųjų priskiriami ir kūniški džiaugsmai. Šešiolikmetei Tarai jie kol kas nežinomi, todėl tikslas aiškus – prarasti nekaltybę. Ji ir laukia tos akimirkos, ir jos bijo, nors, kita vertus, atrodo, kad Tara gal ne tiek trokšta sekso, kiek nenori tapti labiau patyrusių draugių pajuokos objektu.

Brendimas visada apima daug tamsos zonų. Režisierė jas atskleidžia pamažu, kartu lyg ir pabrėždama, kad nei trys draugės, nei nauji jų pažįstami Badgeris (Shaun Thomas), Padis (Samuel Bottomley) ar Peidž (Laura Ambler) nesijaučia laisvai įžengdami į seksualinių santykių erdvę, kartais atrodo gal net sutrikę. Turiu galvoje ne seksualinį švietimą, bet jausmus. Manning Walker nuosekliai brėžia liniją, už kurios baigiasi spalvingos iliuzijos. Kai po iniciacijos naktiniame paplūdimyje ir vakarėlio viloje Tara ryte viena atsiduria tuščioje, bjauriai prišnerkštoje kurorto gatvėje, ore tvyranti tuštuma ir ryški ryto šviesa tarsi kuria naują filmo erdvę. Tai Taros refleksijų apie save ir tikruosius troškimus, brendimo, kai reikia susitaikyti su realybe, erdvė. Paskutiniame filmo trečdalyje režisierė kalba būtent apie tai, pabrėždama draugystės, solidarumo, laisvės rinktis prasmę. Nekaltybės praradimas privers Tarą pagreitintai suprasti, kad ji buvo pažeminta ir patyrė prievartą. Bus sunku tai

pripažinti net sau, ką jau kalbėti apie drauges. Bet, ko gero, šios „svajonių atostogos“ – kad ir pati blogiausia iš visų įmanomų, bet vis dėlto jausmų ugdymo pamoka, nors žodžio „jausmai“ filmo herojų žodyne lyg ir neišgirdau.

Filme „**Monstras**“ („Kaibutsu“, Japonija, 2023) Hirokazu Kore-eda taip pat kalba apie jausmų ugdymą, susidūrus su neteisybe, patyčiomis ir abejingumu. „Monstro“ struktūra neįtikėtinais meistriškais tuos pačius įvykius matome kelių personažų – penktoko Minato motinos Saori, mokytojo Hori, mokyklos direktorės ir Minato – požiūriu. Kiekviena iš trijų filmo dalių prideda namo, kuriame veikė įtartinas klubas, gaisru. Kiekviena pateikia vis kitą įvykių versiją, bet kartu su skirtingais žvilgsniais režisierius ne tik atskleidžia, kad viskas gali būti ne taip, kaip atrodo, bet ir vis labiau pabrėžia visuomenėje tūnantį blogį.

Po vyro mirties viena auginanti sūnų Saori (Sakura Andō) pastebi, kad Minato (Souya Kurokawa) elgiasi keistai. Jis net apkaltina mokytoją Horį (Eita Nagayama), esą šis sakęs, kad jam persodintos kiaušlės smegenys. Motina ieško teisybės mokykloje, bet susiduria su jos direktorės noru konfliktą užglaistyti. Ji netiki Horiu, kuris apkaltina jos sūnų klasės draugo persekiojimu. Antroje filmo dalyje matome tai, kas verčia Horį kaltinti Minato, bet kartu su juo pamažu pradeda suprasti, kas iš tikrųjų įvyko. Tiesa paaiškės trečioje dalyje, kai Horis



„How to Have Sex“



„Monstras“

kartu su Saori per audrą ieškos abiejų berniukų slėptuvės.

Režisierius tarsi siūlo naujas įvykių versijas, bet joms rutuliojantis vis aiškiau suprantu, kad „Monstras“ – filmas apie jausmus. Jie sudėtingi ir kartais sunkiai įvardijami. Iš tikrųjų monstras yra ne kuris nors personažas (nors kai kurie tokie ir yra), bet visuomenė, atsisakanti pasmerkti prievartą ir homofobiją, tačiau lengvai patikinti žiniasklaidos bei socialinių tinklų skleidžiama „tiesa“. Visuomenė, atsisakanti gerbti jausmus ir tikinti patriarchaliniais santykiais. Todėl filmas

tampa dar viena Kore-edos refleksija apie moralę, tiksliau, refleksija apie moralinį reliatyvizmą, kuri, ko gero, labiausiai įsiminė režisieriaus filme „Vagiliautojai“, svarstančiame, kas iš tikrųjų yra šeimos institucija.

Po „Kino pavasario“ filmas pasirodys ekranuose, todėl bus progų išsamiau paanalizuoti jo temas ir personažus. Tačiau ir po pirmos peržiūros lieka tobulo režisūros ir vaidybos išpūdis. Skaidri ir tragiška „Monstro“ pabaiga sugrąžinta tikėjimą intelektualiu, bet kartu emociškai visaverčiu kinu, gebančiu sakyti tiesą apie žmogų.

Siekiu provokacijos

Una Gunjak apie „Ekskursiją“

Tarptautinio Vilniaus kino festivalio „Kino pavasaris“ konkursinėje programoje pristatytas bosnių režisierės Unos Gunjak filmas „**Ekskursija**“ („Ekskurzija“, Prancūzija, Bosnija ir Hercegovina, Norvegija, Kroatija, Serbija, 2023) pasakoja apie netikėtai pratrūkusį gandy, susijusį su paauglės nėštumu, burbulą. Pats filmas tampa savotiška jo herojų kelione į suaugusiųjų gyvenimą, kuriame reikalaujama atsakomybės už savo žodžius ir veiksmus. Su „Ekskursijos“ režisierė kalbėjoms apie filmo personažus, visuomenės ugdymą, estetišius pasirinkimus ir tiesos sąvoką.

Ar „Ekskursiją“ sukūrėte paauglių auditorijai, kad jie galėtų susitapatinti su filmo įvykiais, ar siekėte atkreipti suaugusiųjų dėmesį į paauglystėje kylančias problemas?

Tai filmas apie visuomenę, todėl jis negali aplenkti suaugusiųjų auditorijos. Manau, paaugliai galės geriau suprasti veikėjų jausmus,

tačiau gilesniu lygmeniu filmu siekiu provokacijos, kad suaugusieji pamatytų situaciją plačiau.

Kaip manote, ar įmanoma filme pavaizduotai konservatyviai visuomenei peržengti sisteminį spaudimą ir nerealistinius reikalavimus jauniems žmonėms?

Man buvo labai svarbu visus filmo veikėjus pavaizduoti įvairiapusiškai. Taip pat norėjau parodyti, kad elgesys, filme laikomas negatyviu, iš tiesų kyla iš gerų ketinimų, grįstų noru apsaugoti ir baime, kurie neracionaliai išauga dėl kasdieniame gyvenime patiriamo streso. Tad niekas iš esmės nelinki blogo šiems vaikams. Kuo geriau supranti kitą, tuo sunkiau jį užsipulti. Kad ir kas tas kitas būtų. Galbūt taip įmanoma sukurti švelnesnę ir šviesesnę erdvę gyventi.

Kaip patriarchalinėje visuomenėje atsiranda tokių stiprių merginų kaip Iman?

Tai kyla iš pačios Iman. Tėvai ją palaiko ir myli, tačiau susiduria su ekonominėmis ir kitokiomis problemomis: jie gyvena mažame bute, daug dirba. Tai nelengvas gyvenimas, bet jie vis vien priima dukrą tokią, kokia ji yra. Iman į viską žvelgia labai atvirai ir nuoširdžiai. Joje išlikusi ta savybė, kuri dažniausiai ganėtina anksti prarandama. Juk mums sakoma – „nebūk kvailas“. O ji, galima būtų sakyti, yra „kvaila“. Pavyzdžiui, kai Damiras pareiškia, kad jie permiegojo, ji tam nesipriešina. Jei taip pasakė, vadinasi, jis to nori.

Kas įkvėpė filme neįtikėtinai tikroviškai pavaizduotus dviejų geriausių draugių santykius?

Didelė dalis to pagrįsta santykių dinamika, kurią pastebėjau savo ir sesės ankstyvoje draugystėje. Dažniausiai tokia dinamika atsiranda, kai vienas iš draugų yra ekstravertiškesnis, o kitas tarytum jį papildo. Susiformuoja ryšys, abu žmonės būna vienodai prisirišę. Yra savybių, kurias



„Ekskursija“

Iman perima iš Hanos, ir atvirksčiai. Ir vienu metu šis santykis pradeda nebeveikti: tai, ką viena duoda kitai, o kita pasiima, nebėra lygiavertiška. Todėl Hana nusprendžia atsitraukti. Taip pat Hanos tėvai yra kur kas griežtesni ir ją dažnai apriboja, tačiau šios ribos tampa ir jos saugia erdve. O Iman to negali suprasti ir, draugystei nutrūkus, praranda svarbią atramą. Be to, kadangi jos abi paauglės, tie santykiai yra labai įtempti ir dinamiški, vienu metu ir palaikantys jų asmenybes, ir griaunantys.

Kaip sekėsi dirbti su neprofesionaliais aktoriais, ypač tokiais

jaunais? Ar jums buvo svarbu, kad jie turėtų bent minimalią patirtį, būtų lankę kad ir teatro būrelį?

Norėjau, kad aktoriai būtų be jokios patirties. Atranka buvo neįtikėtinai sudėtinga, norėjome, kad paauglius vaidintų paaugliai, o kadangi tuo metu jie labai greitai keičiasi, tai sunkiausia buvo išrinkti juos to pereinamojo amžiaus. Filme yra vienas kadras, kai Iman guli ant lovos ir iš jos veido sudėjimo galima pamanyti, kad ji dar visiškai vaikas, nors pamažu tampa

NUKELTA | 13 PSL.

Mitų didvyriai degradavo

Krėsle prie televizoriaus

Damieno Chazelle'o filmą „Kalifornijos svajos“ (LRT, 31 d. 22.50) kritikuoti lengva, juolab prisiminus klasikinį Holivudo miuziklą. Jų ir siužetai sudėtingesni, ir pagrindiniai personažai dramatiškesni, ir vokaliniai gebėjimai niekam nekelia abejonių. Į akis iškart krintantis „Kalifornijos svajų“ paprastumas, ko gero, ir yra didžioji jo sėkmės dalis. Chazelle'as pasakoja istoriją apie Los Andželo spūstyje susitikusius jaunuolius. Emmos Stone Mija svajoja tapti aktores, bet kol tai įvyks, ji dirba kavinėje, rašo monopjesę ir tiki šviesia ateitimi. Pianistas Sebastijanas (Ryan Gosling) svajoja apie nuosavą džiazą kavinę, bet kol kas uždarbiauja svetimos grodamas populiarias melodijas, nors jaučiasi beveik naujuoju Theloniusu Monku. Tačiau už įgyvendintas svajones Mijai ir Sebastijanui teks sumokėti.

Amerikietiška svajonė yra didysis „Kalifornijos svajų“ siužeto variklis – ji atpažįstama kiekvienam. Bet režisierius gerai prisimena ir dar vieną klasikinio miuziklo taisyklę – dainos ir šokiai nėra tik muzikiniai intarpai, tai sudėtinė kino pasakojimo dalis. Chazelle'as neapsunkina filmo siužeto vingiais, jis garbina sąlygiškumą, gal todėl scenos, kai personažai atsiduria fantazijų pasaulyje, jam pavyko labiausiai.

Dainų ir šokių scenos išsiskiria ne tik choreografija, bet ir tuo, kad Stone ir Goslingas šoka taip, kaip moka. Jie nesistengia būti tobuli, neapsimeta profesionaliais šokėjais ir dainininkais. Šokių ir dainų scenos yra lyg veikėjų monologai, jų svajonių atspindys. Chazelle'as šį perėjimą į svajonių pasaulį kuria itin meistriškai – šokių scenos nemontuotos, nufilmuotos vienu ypu, todėl ir atrodo autentiškos.

Autentiškumą pabrėžia ir filmą persmelkianti nostalgija. Užuominų į senąjį gerąjį Holivudą

prismaigstyta daug, kūrėjai kartais net baksteli pirštu: štai langas, pro kurį žiūrėjo „Kasablankos“ herojai, štai observatorija, kur vyko „Maitininko be priežasties“ kulminacija (tada Goslingas primena Jamesą Deaną), štai žibintai iš „Dainuojančių lietuje“, bet kur kas daugiau užuominų Justino Hurwitzo garso takelyje. Simptomiška, kad Mija ir Sebastijanas prisimena senus kūrinius, kurtus prieš pusimtį metų. Regis, taip Chazelle'as priešinas ir nuo realybės atitrūkusiems filmams apie superdidvyrius, ir pigioms dramoms, kurių vienintelis privalumas – dokumentiškai fiksuojama tikrovė. Jis ilgisi kitos tikrovės. Tos, kuri maitina visas Kalifornijos svajas.

1979-aisiais vienas Sidnėjaus gydytojas sukūrė mažo biudžeto filmą apie policininką, kovojantį su motociklininkų gauja. Filmą „Išprotėjęs Maksas“ netruko įgyti kultinio statusą, sulaukė ne vieno tešinio, o pats naujausias bus parodytas gegužę Kanuose. George'as Milleris kuria pasakas ne tik apie Maksą, bet ir apie smalsius paršelius („Mažylis mieste“) bei Istviko raganas. 2022-aisiais jo filmo „Trys tūkstančiai metų troškimų“ (LNK, 31 d. 21.55) heroje tapo naratologė Alitėja (Tilda Swinton), teigianti, kad mokslo raida prisidėjo prie mitų ir legendų degradacijos, – dabar juose matome ne tikrovės pamatus, bet paprastas metaforas. Per paskaitą Stambule ji rodo komiksų veikėjus ir aiškina, kad jie daug žemesnio rango nei mitų didvyriai. Tačiau staiga materializuojasi Džinas (Idris Elba), sakantis, kad tai melas.

Ekranizuodamas britų rašytojos A.S. Byatt apsakymą, Milleris išryškino netikėtą konfliktą: Džinas siūlo įgyvendinti Alitėjos svajones, bet ji nenori, nes žino, kad panašios istorijos retai baigiasi laimingai.

Nors filmo kompozicija ir rytietiški akcentai primena „Tūkstančio ir vienos nakties pasaką“, balansuojantis ties kičo riba Milleris stengiasi apversti aukštyn kojom tai, kas gerai žinoma. Alitėja kalba apie savo kasdienybę pasakų kalba. Ji pabrėžia, koks neįtikėtinas yra šiuolaikinis pasaulis – visas persunktas magijos. Tik kad ši magija – naujausių technologijų.

Angas Lee, kilęs iš Taivano, į kurį nuo Kinijos komunistų pabėgo jo tėvai, ne tik įgijo tradicinį išsilavinimą tėvynėje, bet mokėsi ir JAV. Skirtingų kultūrų „kodai“ jo aki-vaizdžiai nebaugina, gal todėl būtent jam buvo patikėta perkelti į ekraną kanadiečio Yanno Martelio filosofinę parabolę „Pi gyvenimas“, kuri iškart tapo pasauliniu bestselleriu. 2012 m. sukurtas filmas „Pi gyvenimas“ (TV3, 31 d. 13.45), pasakojantis apie indų paauglio odiseją Ramiajame vandenyne, valtyje kartu su Bengalijos tigrui, yra prisodrintas religinių ir kitokių aluzijų. Jis apie stebuklą – tikėjimą Dievu.

Filme režisierius kuria kitokį stebuklą. Jis įrodo, kad kinas iki šiol vis dar gali stubinti kūrėjo fantazija. Jau nuo pirmų filmo kadru – įžangos titrų, uždėtų ant zoologijos sodo kasdienybės vaizdų, pasijunti lyg fantastiškame pirmapradžiam sode. Čia viskas taip ryšku, spalvinga ir gražu, kad sukelia nesibaigiančios gyvenimo šventės įspūdį. Sode ir prabėgo Pi vaikystė. Kai berniukas paaugo, jo tėvai nusprendė gyvūnus parduoti Amerikoje ir apsigyventi Kanadoje. Tačiau laivas per audrą nuskendo Ramiajame vandenyne. Iš jo išsigelbėti pavyko tik Pi, hienai, orangutanei, zebrei ir tigrui, kurį visi vadina Ričardu Parkeriu. Didžioji filmo dalis ir yra pasakojimas apie tai, kaip Pi pavyko išgyventi.

„Pi gyvenimo“ pradžioje režisierius atiduoda duoklę realistiniam pasakojimui: kūrybinę krizę



„Trys tūkstančiai metų troškimų“

patiriantis rašytojas atsiduria suaugusio Pi namuose. Jų pokalbio vaizdai taps filmo kamertonu, jie ypač svarbūs, norint suprasti pasakojimo esmę, kuri paaiškės tik filmo pabaigoje, kai rašytojas sužinos ir kitokią išsigelbėjimo versiją. Juk mitas, pasakojimas, legenda dažnai tampa prieglobsčiu nuo realybės, bet kartais ir nuo savęs.

Turtingi žmonės visada buvo geriausias kritikos objektas, nes jie nepatinka niekam, net liberalams, kad ir kaip šie šlovintų verslininkus. Švedas Rubenas Östlundas mėgsta užsiimti visuomenės vivisekcija. 2017 m. Kanų „Auksine palmės šakelė“ apdovanotame „Kvadrata“ jis pavyzdinčiai susidorojo su šiuolaikinio meno garbintojais, o 2022-aisiais antrąkart tapo Kanų kungaloje – satyra „Liūdesio trikampis“ (LRT Plus, balandžio 4 d. 22.03) buvo pripažintas ir geriausiu Europos filmu. Bet režisierius, regis, pasirinko lengvesnį tikslą: „Liūdesio trikampio“ vivisekcijos objektu tapo vėlyvojo kapitalizmo naudos gavėjai. Du jo veikėjai – modelis Karlas (Harris Dickinson) ir jo mergina Jaja (Charlbi Dean), taip pat modelis ir taip pat nuomonės formuotoja, – netikėtai (rėmėjų dėka) atsiduria prabangiame laive,

kuriuo plaukia naujieji turtauoliai. Režisierius moka kurti nemalonius personažus: vieni praturtėjo parduvinėdami ginklus, kiti – modernias technologijas, dar kiti – visišką nieką, o laivo kapitonas (Woody Harrelson) yra Marxo gerbėjas ir gali diskutuoti su rusų oligarchu apie socializmo viršenybę prieš kapitalizmą. Laive Karlas ir Jaja susidurs ir su nuvorių cinizmu, ir su korumpuojančia pinigų galia. Visa tai stebės darbo klasės atstovai, kuriuos ištvirkę turtauoliai pavertė šiuolaikiniais vergais.

Apokalipsė, žinoma, – tik laiko klausimas. Audra, negyvenama sala, badas, kova dėl išlikimo... Filmą pakankamai ilgas, kad Östlundui liktų laiko pakalbėti apie ciniškas socialines medijas ir pamirštą dialogo meną, apie kultūrinę lytį ir biologinius atavizmus, konservatyvių socialinių vaidmenų eroziją ir t.t. Žinoma, „Liūdesio trikampyje“ galima pamatyti ir šiuolaikinę lietuvių visuomenę, kažkaip atavistiškai vis dar garbinančią pinigus ir konservatorius.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

ATKELTA IŠ 12 PSL.

jauna moterimi. Labai norėjau užfiksuoti būtent šį dvilypumą. Iman vaidmuo taip pat reikalavo psichologiškai brandžios aktorės. Tuo pat metu, kai darėme atranką, vis atsiradavo įvairių kliūčių. Pavyzdžiui, kelis kartus suradome paauglių grupę, su kuria norėtume dirbti, ir prasidėdavo karantino ribojimai, o per tą laiką jie spėdavo užaugti. Bet vos nufilmavome keletą bandomųjų scenų su Asja Zara Lagumdžija ir grupę kitų merginų – iškart supratome, kad ji vaidins Iman.

Dabar iš filmavimų ir mano bendravimo su aktoriais, žinoma, atsime tik geras akimirkas. Jie – jauni, žavūs, pilni energijos ir itin noriai bei kūrybiškai dalyvavo

procesu. Kartais jiems nusibosdavo ilgos filmavimų valandos, tačiau tai normalu. Turbūt sunkiausia užduotis buvo paaiškinti jiems, kaip suvaidinti sceną, kad išpildytų savo viziją. Visų pirma, ši karta užaugo su amerikietiškais televizijos serialais ir su naujai atsiradusiais trumpaisiais socialinių medijų formatais, kaip tiktokas, instagramo reels'ai ir panašiai, kuriuose labai daug teatrališkumo bei pervaidinimo. Tad jie tai bando atkartoti, ir sudėtingiausia, kad vos vienam pradėjus pervaidinti prisideda visi kiti.

Taip pat ši karta, priešingai nei mano, užaugo su mobiliaisiais telefonais, taigi jie jau gimė suvokdami, kaip atrodo. Mano trejų metų krikštūnis žino, kuriuo kampu pozuoti, kad geriau atrodytų. Filmavimų pradžioje svarbiausia buvo ištraukti juos iš šios

„aš esu nuolatos stebimas“ būsenos. Be to, tokiame amžiuje ir taip kreipiamas ypatingas dėmesys į tai, kaip kiti tave mato, prisideda bandymas susikurti tam tikrą įvaizdį socialinėse medijose. Tai didžiulis spaudimas. Man atrodo, kad šis perdėtas susitelkimas į įvaizdį ir manieras išaugina dar daugiau kompleksų.

Švelnus filmo pastelinių spalvų koloritas, šiek tiek vintazinis stilius lengvai atpažįstamas. Kokie pasirinkimai, patirtys, įkvėpimai nuvedė prie tokio filmo įvaizdžio?

10-ojo dešimtmečio mados renesansas į Balkanus atėjo vėliau. Bet pradinė idėja buvo turėti beveik 9-ojo dešimtmečio spalvas cementiniame pilkumos ir juodumos fone. Tiesą sakant, aš uždraudžiau oranžinės, geltonos ir

rudos atspalvius, nes negalio jų pakęsti. Taip pat kiekvienas veikėjas turėjo savo spalvą, kuri atskleidžia jo esmę, tarkim, Iman spalva buvo elektrinė žalia, tačiau tai ne visuomet atsispindėjo jos drabužiuose. Šios veikėjus atskleidžiančios spalvos mums stipriai padėjo sudėlioti filmo estetiką. Dideliu įkvėpimu tapo Lucrecios Martel filmas „Šventoji mergina“ (2004).

„Ekskursija“ yra apie pasaulį ir santykius bei kokį santykį su pasauliu mes kuriame. Dėl to jame mažai taisyklingų kadru – tai bandymas surasti savo vietą po saule, pritapti. Tik vėliau supratau, kad tai labai melsvai rožinis filmas. Tai išsirutuliojo proceso metu, tačiau aš visiškai neprieštarauju, nes man labai atsibodo socialinių medijų estetika, kurioje visos spalvos yra parųškintos ir rėžiančios akį.

Kas yra tiesa posttiesos eroje? Ar šiame internete sklindančių gandų, žinučių ir vaizdų reprodukcijomis gyvenančiame pasaulyje dar egzistuoja tiesa?

Man tai siejasi su prancūzišku žodžiu *fantasme*, reiškiančiu ne fantaziją, bet tai, ką laikome tiesa ir kaip tai prisideda prie mūsų pačių tiesos konstravimo proceso. Manau, kad kažkokiam vakuume turėtų būti absoliuti tiesa, grįsta vien faktine informacija. Tačiau šiuolaikinėje visuomenėje su visais išmaniaisiais prietaisais, skirtingais reprezentacijai, pasakojimams, įvaizdžiams, kas yra tiesa? Kelio tą patį klausimą, nes atrodo, kad ritamės ta kryptimi, kur tiesa priklauso tik vienam žmogui.

KALBĖJOSI GRETA VILNELĖ

Parodos

VILNIUS
Nacionalinė dailės galerija
<i>Konstitucijos pr. 22</i>
Algimanto Jono Kuro paroda „Himnas per-skilusiai šypsena“
Andrejaus Polukordo paroda „Nežinomi grybai“
Radvilų rūmų dailės muziejus
<i>Vilniaus g. 24</i>
Ekspozicija „Šedevro kambarys. Franso Halso evangelistai iš Odesos Vakarų ir Rytų dailės muziejaus kolekcijos“
Paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji. Iš Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui dovanotos Vladimiro Tarasovo kolekcijos“
Dainiaus Liškevičiaus personalinė paroda „Obsesijos“
Vilniaus paveikslų galerija
<i>Didžioji g. 4</i>
Paroda „Svetimas, tapęs savu: daugialypis meninio Vilniaus veidas“
iki 31 d. – paroda „Nepažintas senųjų knygų pasaulis: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų paveldas Vilniaus bibliotekose“
Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
<i>Arsenalo g. 3A</i>
iki IV. 7 d. – tarptautinė šiuolaikinės juvelyrikos paroda „Kosmosas. Lemas. Juvelyrika“
Lietuvos nacionalinis muziejus
Senasis arsenalas
<i>Arsenalo g. 3</i>
Paroda „Paveldas – mano, visuomenės, valstybės?“
Istorijų namai
<i>T. Kosciuškos g. 3</i>
Tarptautinė paroda „Tikėti ar netikėti: sąmokslo teorijos“
Paroda „Pasaulio dydžio Lietuva: mūsų migracijos istorija“
Kazio Varnelio namai-muziejus
<i>Didžioji g. 26</i>
Monikos Radžiūnaitės tapybos darbų paroda „Ir aš tik žmogus“
Signatarų namai
<i>Pilies g. 26</i>
Ekspozicija „XX a. pradžios tautinio atgimimo ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija (1900–1918)“
iki IV. 7 d. <i>Štralio salėje</i> – žemėlapių paroda „Lietuva Europoje“
Valdovų rūmai
<i>Katedros a. 4</i>
Paroda „Ukrainos laisvės simboliai“
Paroda „Baltijos valstybių laisvės simboliai 1918–1940 m. Lietuva, Latvija, Estija“
Paroda „Nuo vienaragio iki Trijų Karalių: gotikiniai kokliai iš Valdovų rūmų muziejaus rinkinių“
Renesanso šedevras iš Vavelio. Giovanni Bellini „Dievo Motina su Kūdikiu“
MO muziejus
<i>Pylimo g. 17</i>
Paroda „Šito pas mus nėra. Intymumas, normos ir troškimai Baltijos šalių mene“
Instaliacija „Iškūnytos emocijos“
iki 31 d. – mažoji paroda vaikams „Troleibuso ūsai“
Bažnytinio paveldo muziejus
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>
Tarptautinė paroda „Tegul visi bus viena. Šv. Juozapato Kuncevičiaus kankinystei – 400“
<i>Katedros varpinėje</i> – paroda „Varpinė – Vilniaus laiko juosta“
Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“
<i>Užupio g. 40</i>
Paroda „Vilniaus laikas“

VDA parodų salės „Titanikas“
<i>Maironio g. 3</i>
Šarūno Šlektavičiaus (1977–2023) kūrybos paroda „Procesai“
iki 30 d. – Romualdo Lankausko darbų paroda „Netikėti nušvitimai“
VDA galerija „Akademija“
<i>Pilies g. 44</i>
Viktorijos Kemeklės paroda „Limbo“
Urtės Lagunavičiūtės paroda
VDA galerija „Artifex“
<i>Gaono g. 1</i>
Marijos Rinkevičiūtės-Špakauskės paroda „Tylus matymas“

VDA parodų erdvė „Kreatoriumas / meno krosnys“
<i>Maironio g. 6</i>
iki 30 d. – Emilijos Zakarauskaitės paroda „Streets of Vilnius“

Vilniaus muziejus
<i>Vokiečių g. 6</i>
Paroda „Kaupti. Saugoti. Atskleisti. Muziejaus detektyvas“

Adomo Galdiko muziejus
<i>Arklių g. 20–1</i>
Adomo Galdiko paroda „Ritualinė gamta“

Galerija „Kairė–dešinė“
<i>Latako g. 3</i>
iki IV. 6 d. – Mikalojaus Povilo Vilučio kūrybos paroda

Prospekto galerija
<i>Gedimino pr. 43</i>
iki 30 d. – Antono Lukoszevieze's paroda „Dramblys peizaže“
nuo IV. 4 d. – Arūno Baltėno fotografijų paroda „Žemaičių šeimos istorija“

Vilniaus fotografijos galerija
<i>Stiklių g. 4</i>
iki IV. 6 d. – Jevgenijaus Pavlovo (Ukraina) personalinė paroda „Total Photography“

LDS galerija „Arka“
<i>Aušros Vartų g. 7</i>
Medos Norbutaitės paroda „Klounada“

Galerija „Vartai“
<i>Vilniaus g. 39</i>
Donatos Minderytės paroda „Vaizdinis vertimas“
iki IV. 2 d. – Ramučio Petniūno paroda „Ovalas“

LDS galerija „Medūza“
<i>Šv. Jono g. 11</i>
iki IV. 6 d. – Eglės Petrošiūtės ir Liudvikos Sonios Koort paroda „Sounds Like a Silver Spoon“

Galerija „Meno niša“
<i>J. Basanavičiaus g. 1</i>
Mariaus Jonučio paroda „Iš Rojaus“

(AV17) galerija
<i>Totorių g. 5</i>
Majos Babič Košir personalinė paroda „Ciao Amore“

Vilniaus rotušė
<i>Didžioji g. 31</i>
iki 30 d. – Antano Šerono tapybos paroda „Laiko pėdsakai“

iki 30 d. – paroda „Nerimo spalvos“ (tapyba iš Violetos ir Romano Raulynaičių kolekcijos) nuo IV. 3 d. – grupinė tapybos paroda „Ieškok vienintelio“ (Konstantinas Gaitanži, Jonas Gasiūnas, Eglė Karpavičiūtė, Jolanta Kyzikaitė, Ričardas Nemeikšis, Eglė Ulčikaitė, Tomas Valeika)

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
<i>Pilies g. 40</i>
Klubo „Žalias skėtis“ gamtos fotografijų paroda, skirta Žemės dienai

Galerija „Kunstkamera“
<i>Ligoninės g. 4</i>
Paroda „Back to Black“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
<i>Vilniaus g. 41</i>
Paroda „Klajojančios žvaigždės: žydų teatras Lietuvoje 1910–1943“
„Kino teatras – slėptuvė nuo gyvenimo“ „Vilnius kinė“
iki 31 d. – „Apgiedokime Prūsijos žūtį“

Rašytojų klubas
<i>K. Sirvydo g. 6</i>
Alio Balbieriaus asambliažų paroda „Apie tai, kas praėjo“

Samuelio Bako muziejus
<i>Naugarduko g. 10 / 2</i>
Paroda „Samuelio Bako dailė Vilniuje: retrospektyva 1942–2023“
Savickų dinastijos paroda „Kartos ir likimai“
Gregorijaus Kaplano fotografijų paroda „Jeruzalė: Mea Shearim“

Lietuvos žydų kultūros ir tapatybės muziejus
<i>Pylimo g. 4 A</i>
Rafaelio Chvoleso darbų ekspozicija

Energetikos ir technikos muziejus
<i>Rinktinės g. 2</i>
<i>Turbinų salėje</i> – interaktyvi paroda „Leonardo da Vincio mašinos“
nuo 29 d. – interaktyvi paroda „November. Alpha. Tango. Oscar.“
Paroda „Galvos, kaukės, maskaronai“

VVJ meno galerija
<i>Vilniaus g. 39 / 6</i>
iki IV. 7 d. – Antano Martinaičio paroda „Vieno paukščio istorija“

Čiurlionio namai
<i>Savičiaus g. 11</i>
Nomedos Čiurlionytės tapyba

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
<i>Gedimino pr. 51</i>
Henriko Čerapo tapybos paroda „Papilės kooperatyvo sandėlio Memorialas“
Paroda „Mylinti Jus iš visos sielos Ona“, skirta Onos Šimaitės 130-osioms gimimo metinėms

Lietuvos medicinos biblioteka
<i>Kaštonų g. 7</i>
iki 31 d. – Teodoros Jurčytės-Šukaitienės paroda „Šnabždesiai“

Stasio Vainiūno namai
<i>A. Goštauto g. 2</i>
Paroda „Vilnius, vilniečiai ir Lietuva“
Martyno Limanto (Lietuva, JAV) dailės darbų paroda

Užupio inkubatoriaus galerija
<i>Užupio g. 2A</i>
Aros Radvilės tapybos paroda „Akmuo pienas širdis“

Meno erdvė „Editorial“
<i>Latako g. 3</i>
Gerdos Paliušytės paroda „Lūpų dažai“

„The Room“ galerija
<i>Polocko g. 17</i>
iki IV. 6 d. – Inos Budrytės tapybos paroda
„Drifts“ galerija
<i>T. Vrublevskio g. 6-2</i>
Lino Jablonskio piešinių paroda

AP galerija
<i>Užupio g. 24</i>
iki 31 d. – Babelio Mnauaro paroda „Idioma“
Mažoji galerija
<i>M.K. Čiurlionio g.</i>
Ligos Spundės paroda „Surprise, Surprise“

KAUNAS
Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
<i>V. Putvinskio g. 55</i>
Paroda „Geltona moteris. Antano Samuolio (1899–1942) retrospektyva ir inspiracijos“
Paroda „Čiurlionis ir dizainas“

Kauno paveikslų galerija
<i>K. Donelaičio g. 16</i>
Rimo Čiurlionio (JAV) paroda „Žaidimas“
Almyros Weigel kūrybos paroda „Ar esu, kas esu?“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
<i>V. Putvinskio g. 64</i>
Remigijaus Ščerbausko fotografijų paroda „Bučiniai“
iki 31 d. – Nikolajaus Novikovo (Ukraina) paroda „Laisvės potėpis“

Maironio lietuvių literatūros muziejus
<i>Rotušės a. 13</i>
iki 31 d. – Kęstučio Navako 60-ies metų jubiliejui skirta paroda „Mes silpnesni už daiktus“
Paroda „Jurgis Savickis išvažiavo“
Paroda „Smeigtukas žemėlapyje – Brazilija“

Kauno fotografijos galerija
<i>Vilniaus g. 2</i>
Paroda „Evaldas Butkevičius. Fotografijos“

VDU Centriniai rūmai
<i>S. Daukanto g. 28</i>
iki 30 d. – Romualdo Požerskio paroda „Beprotiškos mados Nevados dykumoje“

KLAIPĖDA
Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
<i>Liepų g. 33</i>

P. Domšaičio kūrybos nuolatinė ekspozicija „Visada kelyje“
Parodos „Nuo Dürerio iki Rembrandto“ ir „Ar ji prisikels?“
iki 31 d. – paroda „Kasdienybės liudininkai. Natiurmortas kaip laikmečio re(de)konstrukcija“

Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras
<i>Didžioji Vandens g. 2</i>
Ukrainos menininkų darbų paroda „Kaip aš patekau į slėptuvę?“
Tapybos paroda „Vandens veidas“
nuo 29 d. – fotografijų paroda: „Lietuvos Karinės jūrų pajėgos – NATO – 20 metų kartu!“

Klaipėdos galerija
<i>Bažnyčių g. 6</i>
Ingos Šmitienės personalinė paroda „Corrosio“

Laikrodžių muziejus
<i>Liepų g. 12</i>
Paroda „Florentempus“

Baroti galerija
<i>Didžioji Vandens g. 2</i>
Broniaus Gražio ir Arvydo Ališankos paroda „(Po)Miškis 3“

ŠIAULIAI
„Laiptų“ galerija
<i>Žemaitės g. 83</i>
Ernesto Žvaigždino tapybos paroda „Vizitas iš Mažosios Lietuvos“
Remigijaus Venckaus tapybos paroda „Laisvė ir atsitiktinumas“

Dailės galerija
<i>Vilniaus g. 245</i>
MO muziejaus parodos „Vilniaus pokeris“ fragmentų paroda
Ričardo Garbačiausko tapybos ant popieriaus paroda „Šiurkštūs paviršiai“
Fotografijos muziejus
<i>Vilniaus g. 140</i>
Ekspozicija „Laisvę fotografijai!“
iki 31 d. – Aleksandro Ostašenkovo paroda „Neįvardyto laiko portretas. 1968–2024“

Ch. Frenkelio vila
<i>Vilniaus g. 74</i>
Paroda „Litvakų dailininkai Paryžiuje“

PANEVĖŽYS
Panevėžio miesto dailės galerija
<i>Respublikos g. 3</i>
Šiuolaikinės tekstilės meno paroda „S/Kietas K/Raštas“

Panevėžio kraštotyros muziejus
<i>Vasario 16-osios g. 23</i>
Archeologijos paroda „Pamirštas Panevėžys. Naujamiesčio atodangos“

PALANGA
Palangos gintaro muziejus
<i>Vytauto g. 17</i>
Gintaro ekspozicija „Nuo gintaro susidarymo iki unikalių šiuolaikinių gintaro dirbinių“
Paroda „Mūsų gyslomis teka gintaras“

Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejus
<i>Vytauto g. 23a</i>
Paroda „Tapatybė ir forma. Kazio Varnelio kūryba“
Vieno eksponato paroda „Subtili mėlyna: ką matė stiklo akutės“

NIDA
Kuršių nerijos istorijos muziejus
<i>Pamario g. 53</i>
nuo 29 d. – paroda „Švyturiai ≠ Laivai“

TRAKAI
Galerija „Fojė“
Birutės g. 8
iki IV. 7 d. – Jūratės Kazakevičiūtės objektų paroda „Tinklainė“

TRAKŲ VOKĖ
Trakų Vokės dvaro sodyba
<i>Žalioji a. 2A</i>
iki 30 d. – Aušros Kleizaitės instaliacija „Eglės klumpės“

RAUDONDVARIS
Raudondvario dvaro menų inkubatorius
<i>Pilies tak. 1</i>
Juvelyrės Ievos Žekevičiūtės ir fotografo Vido Vokietaičio paroda „Infinite“

TELŠIAI
VDA Telšių galerija
<i>Kęstučio g. 3</i>
iki IV. 6 d. – Nerijaus Ermino paroda „Kuo aš vardu“
Remigijaus Venckaus paroda „Architektūros tiesės ir kreivės“

ŪTENA
Utenos kraštotyros muziejus
<i>Utenio a. 3</i>
Paroda „Trakų pusiasalio pilis: vienaragis – kultūrinio, istorinio paveldo simbolis“

Spektakliai
VILNIUS
Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
29, 30 d. 18.30 – M. Urbaičio „PROCESAS“. Choreogr. M. Rimeikis, muzikos vad. ir dir. M. Barkauskas, dir. R. Šumila
IV. 4, 6 d. 18.30 – G. Bizet „KARMEN“. Dir. M. Staškus
5 d. 18.30 – „SARSUELA“. Muzikos vad. ir koncepcijos aut. V. Prudnikovas, dir. M. Staškus
7 d. 12 val. – W.A. Mozarto „UŽBURTOS AKYS“. Muzikos vad. I.J. Šimkus
Lietuvos nacionalinis dramos teatras
Mažoji salė
29 d. 19.30 – M.R. Hall „PJESĖ GYVENANTIEMS IŠNYKIMO LAIKAIS“. Rež. A. Obcarskas

IV. 4 d. 19.30 – T. Kavtaradzės „SIRENŲ TYLA“. Rež. L. Kutkaitė

Valstybinis jaunimo teatras 29 d. 18.30 – „MIEGO BROLIS“ (pagal R. Schneiderio romaną). Rež. A. Juška 30 d. 12 val. – „BROLIAI LIŪTAŠIRDŽIAI“ (pagal A. Lindgren knyga). Rež. K. Dehlholm 30 d. 16 val. *Salėje 99* – „VIENO GARSO IS-TORIJA II“. Rež. A. Bumšteinas IV. 3 d. 18.30 – F. Zellerio „SŪNUS“.

Rež. I. Jonynas 5 d. 18.30 *Salėje 99* – „ŽMOGUS IŠ ŽUVIES“ (pagal A. Vološinos pjesę). Rež. E. Švedkauskaitė 6 d. 16 val. – „PUIKUS NAUJAS PASAULIS“ (pagal A. Huxley knyga). Rež. G. Varnas 7 d. 12 val. *Salėje 99* – S. Bernotaitės „RUBINAITIS PELIŪZĖ, ARBA LIETUVIO IŠGYVENIMO BŪDAS“ (pagal S. Daukantą). Rež. ir scenogr. S. Degutytė

Vilniaus mažasis teatras 29 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. R. Tuminas IV. 2 d. 18.30 – N. Fosterio „LUNENBERGAS“. Rež. O. Šapošnikovas 3 d. 18.30 – A. Špilevojaus „12 GRAMŲ Į ŠIAURĘ“. Rež. A. Špilevojus 4 d. 18.30 – N. Erdmano „SAVIŽUDIS“. Insc. aut. T. Stirna, rež. G. Tuminaitė 5 d. 18.30 – G. Labanauskaitės „TINDER DATES“. Rež. G. Tuminaitė, S. Žyrkovas (Ukraina) 6 d. 18.30 – P. Pukytės „SCILĖ NORI BŪTI ŽMOGUMI“. Rež. G. Tuminaitė 7 d. 13 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. E. Jaras

Oskaro Koršunovo teatras 3 d. 18.30 *Vilniaus senajame teatre* – W. Shakespeare'o „OTELAS“. Rež. O. Koršunovas 6 d. 19 val. *OKT studijoje* – K. Gudmonaitės „ŠVENTĖ“. Rež. K. Gudmonaitė 7 d. 16, 18 val. *OKT studijoje* – N. Gogolio „PAMIŠĖLIS“. Rež. O. Koršunovas

Vilniaus senasis teatras 29 d. 18 val. – T. Stoppardo „ROZENKRANCAS IR GILDENSTERNAS MIRĖ“. Rež. J. Butusovas 30 d. 15 val. – H.Ch. Anderseno „UNDINĖLĖ“. Rež. J. Ščiuckis 6 d. 11, 13 val. *Mažonoje salėje* – „SMALSUSIS DRAMBLIUKAS“ (pagal R. Kiplingo kūrybą). Rež. J. Rusakova 7 d. 18.30 *Mažonoje salėje* – J.-L. Lagarce'o „AŠ BUVAU NAMUOSE IR LAUKIAU, KOL ATEIS LIETUS“. Rež. K. Siaurusaitytė

Vilniaus teatras „Lėlė“ **Didžioji salė** IV. 6 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Rež. A. Mikutis 7 d. 12 val. – „KAVOS MALŪNĖLIS“ (pagal K.I. Gałczyński pasaką). Rež. E. Piotrowska (Lenkija) **Mažoji salė** 30 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. R. Driežis IV. 6 d. 14 val. – „PELENĖ“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Pjesės aut. ir rež. N. Indriūnaitė 7 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. R. Driežis

Palėpė 30 d. 12 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. A. Mikutis **„Menų spaustuvė“** 29 d. 19 val. – „NUOSTABŪS DALYKAI“ (pagal D. Macmillano pjesę). Rež. K. Glušajėvas (teatras „Kitas kampas“)

IV. 3 d. 18 val. – „PAMIRŠTOS PRINCESĖS“. Choreogr. I. Kuznecova 5 d. 19 val. – „MOTINOS PIENAS“ (pagal N. Ikstenos romaną). Scen. aut., rež. ir atlikėja B. Mar (Solo teatras) 5 d. 19 val. – „ŽMOGAUS BALSAS“ (pagal F. Poulenco monooperą). Rež. V. Masalskis (Klaipėdos jaunimo teatras) 6 d. 17 val. *Kišeninėje salėje* – „SIBIRO HAIKU“ (pagal J. Vilės knyga). Kūrybinė grupė: S. Degutytė, B. Ivanauskas, R. Valčik, M.L. Pranulis (Stalo teatras) 7 d. 11, 13 val. – „NEREGĖTAS PASAULIS“. Idėjos aut. ir choreogr. B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“) 7 d. 15 val. – „MARMIAI“. Rež. ir muzikos aut. G. Zapalskis

KAUNAS **Nacionalinis Kauno dramos teatras** 29 d. 11 val. *Mažonoje scenoje* – „APIE ŽUVIS, AUSIS IR MAMĄ“. Rež. E. Kižaitė 30 d. 12 val. *Didžiojoje scenoje* – M. Maeterlincko „ŽYDROJI PAUKŠTĖ“. Rež. V. Martinaitis 30 d. 18 val., IV. 4 d. 19 val. *Ilojoje salėje* – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas IV. 2 d. 18 val. *Rūtos salėje* – S.I. Witkiewicz-Witkacy „BATSIUVAI“. Rež. A. Obcarskas 3 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „M.K. ČIURLIONIS „GYVENIMO PILYS““. Rež., choreogr., šokėja I. Puišytė-Šidlauskienė 4, 5 d. 18 val. *Rūtos salėje* – Ch. Hamptono „PAVOJINGI RYŠIAI“. Rež. A. Jankevičius 6 d. 18 val., 7 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – G. Minelgaitės-Duchin „SNIEGUOLĖ“. Rež. G. Minelgaitė-Duchin

Kauno valstybinis muzikinis teatras IV. 1 d. 18 val. – F. Leharo „GRAFAS LIUKSEMBURGAS“. Dir. J. Geniušas 5 d. 18 val. – I. Kálmáno „SILVA“. Rež. R. Bunikytė, dir. V. Visockis 6 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. J. Geniušas 7 d. 18 val. – M. Kunze ir S. Levay „ELISABETH“. Muzikos vad., dir. J. Janulevičius **Kauno kamerinis teatras** 29 d. 18 val. – M. Jones „AKMENYS JO KIŠENĖSE“. Rež. G. Padegimas 30 d. 12, 15 val. – „MARMIAI“. Rež. ir muzikos aut. G. Zapalskis IV. 4 d. 18 val. – M. Ravenhillo „BASEINAS. BE VANDENS“. Rež. J. Kuprevičius 5 d. 18 val. – T. Jansono „NACIONALINĖS DARŽOVĖS“. Rež. A. Dilytė 6 d. 16 val. – „KVĖPAVIMAS“ (pagal D. McMillan pjesę „Plaučiai“). Rež. A. Leonova 7 d. 12 val. – „DINGĘS KOMPASAS“. Rež. E. Kižaitė

Kauno lėlių teatras IV. 6 d. 11, 15 val. – „PASAUĖLIAI“. Aut., rež. ir choreogr. B. Banevičiūtė, dail. M. Šiaulytytė, komp. R. Dikčienė 6 d. 12 val. – „LĖLĖ, KURI DIDŽIUOJASI, KAD TURI „Ė“. Rež. A. Žiurauškas 7 d. 12 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“. Rež. R. Bartninkaitė 7 d. 17 val. – M. Petrausko „GIRIŲ KARALIUS“. Rež. G. Kriauciūnytė-Vosylienė **KLAIPĖDA** **Klaipėdos valstybinis dramos teatras** 29 d. 18.30, 30 d. 17 val. *Mažonoje salėje* – A. Strindbergo „TĖVAS“. Rež. M. Ķimele IV. 3 d. 18.30 – „VAROVAI“ (pagal D. Farr pjesę „Medžioklė“). Režisierius E. Seņkovas 4 d. 18.30 *Mažonoje salėje* – J. Anouilh'o „EURIDIKĖ“. Rež. M. Pažereckas 6, 7 d. 17 val. – „MEILĖ“. Pjesės aut., rež., kost. dail., scenogr. ir choreogr. A. Duda-Gracz

Klaipėdos muzikinis teatras IV. 7 d. 19 val. *Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje* – festivalio „Resurrexit“ uždarymo koncertas

ŠIAULIAI **Šiaulių dramos teatras** 29 d. 18.30 – Teatro dienos koncertas. D. Razauskas, S. Petreikis ir P. Rukas IV. 3 d. 18.30 *Mažonoje salėje* – Kestutis Vaiginis „New Quartet“: K. Vaiginis (saksofonai), J. Haavisto (fortepijonas, Suomija), B. Kozlov (kontrabosas, JAV), J. Blake (mušamieji, JAV) 4 d. 18 val. – „NEPAŽĪSTAMOS DRAUGĖS“. Rež. E. Latėnaitė. Vaidina E. Užaitė, E. Latėnaitė-Beliauskienė, M. Vaidotas, A. Ašmonas, E. Latėnaitė 5 d. 18 val. *Rokiškio kultūros centre* – A. Dicio „SKRAIDANTIS TRAVOLTA“. Rež. T. Treinis 5 d. 19 val. – „MEILĖS AUDRA“. Rež. D. Gutiérrez (Barselonos flamenko baletas) 6 d. 18 val. – „PATINA“. Rež. E. Švedkauskaitė 7 d. 13 val. – M. Baranauskaitės „DIDELĖ LIETUVIŠKA PASAKA“ (lietuvių liaudies pasakų motyvais). Rež. E. Kižaitė 7 d. 17 val. *Mažonoje salėje* – A. Špilevojaus „BAGADELNIA“. Rež. A. Špilevojus

PANEVĖŽYS **Juozo Miltinio dramos teatras** IV. 2 d. 18 val. *Kupiškio kultūros centre* – J. Strömgreno „FEROMONAI“. Dramaturg., rež., choreogr. ir scenogr. J. Strömgrenas 3–5 d. 18 val. *Panevėžio teatre „Menas“* – D. Čepauskaitės „PUPOS“. Rež. A. Špilevojus

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija IV. 6 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Holsto orbitoje“. Gustavo Holsto 150-mečiui. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras (vyr. dir. K. Variakojis). Solistas C. Hartwigas (tūba, Vokietija). Dalyvauja Lietuvos muzikos ir teatro akademijos mišraus choro merginų grupė (vad. G. Venislovas). Dir. M. Staškus. Programoje R. Strausso, G. Holsto, E. Elgaro, J. Williamso kūriniai 7 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – kamerinės muzikos koncertas „Messiaeno „Amen vizijos“. Petras Geniušas, Stephen Coombs, Jonas Dagys“. P. Geniušas (fortepijonas), S. Coombsas (fortepijonas; D. Britanija). Moderuoja filosofas J. Dagys. Programoje O. Messiaeno „Amen vizijos“ dviem fortepijonams

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras 29 d. 18 val. *Utenos kultūros centre* – „P. Geniušas skambina J. Brahmsą“. P. Geniušas (fortepijonas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Fratta IV. 5 d. 19 val. *LVSO koncertų salėje* – „G. Verdi ir R. Wagner: Gražiausi operų chorai“. Kauno valstybinis choras (vad. R. Šervenikas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje chorai iš G. Verdi operų „Nabukas“, „Trubadūras“, „Makbetas“, „Rigoletas“, „Likimo galia“, „Don Karlas“, „Aida“ ir R. Wagnerio operų „Tanhoizeris“ bei „Lohengrinas“

VILNIUS **Stasio Vainiūno namai** IV. 3 d. 17.30 – Vilniaus mokytojų namų liaudiškos muzikos ansamblio „Kankleliai“ (vad. D. Čičinskienė) koncertas „Teka, teka giedriai saulelė“. Programoje S. Šimkaus užrašytos ir harmonizuotos lietuvių liaudies dainos

Bibliografinės žinios

MENAS

100 Sūduvos dvarų / Benjaminas Mašalaitis. – Vilkaviškis : Vilkaviškio turizmo ir verslo informacijos centras, 2024. – 511, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – (Sūduvos knygos ; 2). – ISBN 978-609-96442-0-2 (įr.)

Digitised and restored classic Lithuanian films, 1957–1998 / [catalogue compiled by Eglė Šinkūnaitė] ; [translated by Ona Stankevičiūtė]. – [Vilnius] : [Lithuanian Films Centre], [2023]. – 51, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-609-95744-4-8

Jūros druska ant lūpų : [komiksų knyga] / Mindaugas Lukošaitis, Gintaras Grajauskas. – Klaipėda : Mažosios Lietuvos istorijos muziejus, 2023. – [72] p. : iliustr.. – Tiražas 700 egz.. – ISBN 978-609-96032-3-0 (įr.)

Skaitmeninta ir restauruota lietuviška kino klasika, 1957–1998 / [katalogą sudarė Eglė Šinkūnaitė]. – [Vilnius] : [Lietuvos kino centras], [2023]. – 51, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-95744-3-1

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Be atgailos : [proza, eilėraščiai] / Julijonas Kęstutis Malinauskas. – Kėdainiai : Spaudvita, 2024. – 107, [1] p.. – Tiražas 50 egz.. – ISBN 978-609-8126-95-2

Citrinų duona : romanas / Cristina Campos ; vertė UAB „Knygų ministerija“. – Kaunas : Obuolys [i.e. Lectio divina], [2024]. – 335, [1] p.. – ISBN 978-609-484-704-2 (įr.)

Colloquia / Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas ; redaktorių kolegija: Gitana Vana-gaitė (vyriausioji redaktorė) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institu-tas, 2023. – ISSN 2783-6819

[Nr.] 51. – 2023. – 1 pdf failas (176 p.)

[Nr.] 52. – 2023. – 1 pdf failas (223 p.)

Dėstytojas Džo : romanas / Agnė Bausienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. Lectio divina], [2024]. – 238, [2] p.. – ISBN 978-609-484-691-5

Gausus žydėjimas šermukšnio uogų : prisiminimai ir eilėraščiai / Jonas Žibūda. – Alytus : Aly-taus spaustuvė, 2023. – 156, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-8171-92-1

Keršto kaina : romanas / Simona Šara. – Kaunas : Obuolys [i.e. Lectio divina], [2024]. – 270, [2] p.. – ISBN 978-609-484-710-3

Ledi Čaterli meilužis : romanas / David Herbert Lawrence ; iš anglų kalbos vertė Nijolė Regina Chijenienė. – Vilnius : Alma littera, 2024. – 357, [3] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-01-5912-5 (įr.)

Meilėje kaip kare : romanas / Lavisa Spell. – [Patašinė, Marijampolės rajonas] : Lietuvių laisvalaikio literatūros lyga, [2024]. – 478, [2] p.. – ISBN 978-609-8336-03-0

Mirtininkas : romanas / Sandra Brown ; iš anglų kalbos vertė Liudvikas Gadeikis. – Vilnius : Alma littera, 2024. – 430, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-5787-9 (įr.)

Netikėta pagunda : romanas / Ieva Vill. – Kaunas : Obuolys [i.e. Lectio divina], [2024]. – 254, [2] p.. – ISBN 978-609-484-687-8

Suvedžiojoto dienoraštis / Søren Kierkegaard ; iš danų kalbos vertė Ieva Tomaševičiūtė. – [Vilnius] : Phi knygos, [2023]. – 152, [1] p.. – ISBN 978-609-8236-31-6

Už Onos ir Bernardinų : 2016–2023 metų eilėraščiai / Tomas Venclova. – Vilnius : Apostrofa, [2023]. – 92, [3] p. : iliustr.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-609-8205-34-3

Vienintelė duktė : [romanas] / Guadalupe Nettel ; iš ispanų kalbos vertė Dovilė Kuzmins-kaitė. – Vilnius : Vaga, 2024. – 221, [2] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-5-415-02770-5 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

Apie daiktus : trumpos istorijos : [rinkinys iš knygų „Kvailos istorijos“ ir „Trumpos istori-jos“] / Kęstutis Kasparavičius ; iliustracijos autoriaus. – 6-asis leid.. – Vilnius : Nieko rimto, 2024. – 54, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-441-138-0 (įr.)

Dingusi tvirtovė / Sandra J. Paul ; iš anglų kalbos vertė Daumantas Gadeikis. – Vilnius : Alma littera, 2024. – 199, [5] p. : iliustr.. – (Varnų kaimas, ISSN 2783-7491 ; 4). – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-5917-0 (įr.)

Geriausia uodega : pagrįsta A.A. Milne and E.H. Shepard kūrinium „Mikė Pūkuotukas“. – Vilnius : Egmont Lietuva, 2024. – 63, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-05-0879-4 (įr.)

Įstrigusį šunyte : [apysaka] / Holly Webb ; iš anglų kalbos vertė Vita Šileikienė ; iliustravo Sophy Williams. – Vilnius : Alma littera, 2024. – 126, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 2200 egz.. – ISBN 978-609-01-5919-4 (įr.)

Išprotėję eilėraščiai / Paulius Norvila ; iliustravo Salvija Vaičikonytė. – Vilnius : Nieko rimto, 2024. – 45, [4] p. : iliustr.. – Tiražas 600 egz.. – ISBN 978-609-441-847-1 (įr.)

Mažasis princas : [pasaka] / Antoine de Saint-Exupéry ; su autoriaus akvarelėmis ; iš pran-cūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – Vilnius : Alma littera, 2024. – 102, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-5922-4 (įr.)

Priešo pėdsakai / Katja Brandis ; iliustravo Klaudija Karls ; iš vokiečių kalbos vertė Teodoras Četrauskas. – Vilnius : Nieko rimto, 2024. – 281, [5] p. : iliustr.. – (Miškų bastūnai ; 5). – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-441-916-4 (įr.)

Pikis ir kėkštas / Vytautas V. Landsbergis ; [dailininkė Dalia Karpavičiūtė]. – Vilnius : Dominicus Litua-nus, 2024. – [24] p. : iliustr.. – (Pūkio pasakos ; kn. 16). – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-8227-43-7

Sparnų šnaresys / Sabine Bohlmann ; iliustravo Simona Ceccarelli ; iš vokiečių kalbos vertė Indrė Dalia Klimkaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2024. – 275, [5] p. : iliustr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-441-917-1 (įr.)

PARENGĖ LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS INFORMACIJOS MOKSLŲ DEPARTAMENTO NACIONALINĖS BIBLIOGRAFINĖS APSKAITOS SKYRIUS

Savaitės filmai

Apie sausą žolę ****

Naujas Nuri Bilge Ceylano filmas kviečia žiūrovus į iš ankstesnių darbų atpažįstamą teritoriją – tiek tiesiogine, tiek tematine bei stilistine prasme. Dailės mokytojas Sametas jau ketverius metus pagal paskyrimą dirba atokaus Rytų Anatolijos kaimo mokykloje. Netrunka paaiškėti, kad draugiškas šiuolaikiško vyro fasadas slepia kur kas kompleksiškesnę asmenybę. Maža to, Sametas apkaltinamas netinkamu elgesiu su mokine ir įsivelia į meilės trikampį, užmezgęs santykius su gretimame miestelyje dirbančia anglų kalbos mokytoja Nurai. („Kuru Otlar Üstüne“, rež. Nuri Bilge Ceylan, Turkija, Prancūzija, Vokietija, Švedija, 2023)

Geležiniai gniaužtai ***

Keturi broliai, kurių tėvas apsėstas sėkmės troškimo, kovoja dėl sportinės garbės imtynėse. Tačiau spaudimas, nesėkmės baimė ir fizinis krūvis neišvengiamai priveda prie tragedijos. Trys iš jų nusižudo, o vienas miršta plyšus žarnai. Ši solidi, bet gana tiesmuka sportinė drama, paremta tikra imtynininkų Von Erichų šeimos istorija, linkusi supaprastinti personažus. Filme apmąstomos šeimos, plieninio vyriškumo, beatodairiškumo ir meilės atsisąžadėjimo temos. („The Iron Claw“, rež. Sean Durkin, JAV, D. Britanija, 2023)

Interesų zona ****

Aušvico komendantas Rudolfas Hössas (Christian Friedel) su šeima gyvena viloje šalia didelio sodo, kurį supa koncentracijos stovyklos siena. Kai Hössas turi būti perkeltas į kitą vietą, kyla grėsmė, kad šeimos idilė subyrės. Jo žmona (Sandra Hüller) atsisako palikti „svajonių namus“. Pagrindinė filmo prasmės dominantė – iš už prabangų namų ir sodą supančios sienos dieną naktį sklindantys garsai: skausmo ir prievartos sukelti šūksniai, žmonių aimanos, šunų lojimas ar krematoriumo liepsnų siautėjimas. Jonathanas Glazeris provokuoja žiūrovus ir tarsi ragina įsiziūrėti į savo kasdienybę, bandydamas suprasti, kada peržengiama riba, už kurios susitaikoma su savu nužmogėjimu ar jis imamas pateisinti. („The Zone of Interest“, rež. Jonathan Glazer, D. Britanija, Lenkija, JAV, 2023)

Motinos instinktas *

Filmas pasakoja apie dvi tradicines namų šeimininkes – Alisą (Jessica Chastain) ir Seliną (Anne Hathaway). Jos yra geriausios draugės bei kaimynės ir abi turi vienmečius sūnus. Tačiau reikalai pasikeičia, kai Selinos sūnus Maksas (Baylen D. Bielitz) iškrinta iš balkono, o Alisa tampa to liudininke. Moteris jaučia, kad Selina kaltina ją dėl Makso mirties. Tuomet ir taip pernelyg rūpestinga Alisa ima paranojiškai baimintis dėl savo sūnaus Teo (Eamon Patrick O'Connell), nes nuogaštauja, kad Selina iš pavydo kerštaudama nužudys jos vaiką. Nors Benoît Delhomme'as bando kurti hičkokišką trilerį, „Motinos instinktas“ greitai tampa sunkiai žiūrimu filmu apie dvi išprotėjusias supermamytes. („Mothers' Instinct“, rež. Benoît Delhomme, JAV, 2024)

Prasti reikalai ****

Viktorijos laikų Anglijoje mokslininkas iš savižudės kūno ir kūdikio smegenų sukuria moterį, kurios vystymąsi stebi savo izoliuotame dvare. Kuo daugiau mokosi, tuo mažiau ši būtybė tenkinasi savo, kaip tyrimo objekto, egzistencija. Atradusi seksualumą, ji emancipuoja nuo patriarchalinių ne tik savo „tėvo“, bet ir meilužio bei kitų vyrų intencijų. Mokslinės fantastikos filmas, kuriame šmaikščiai ir kartu poetiškai apmąstoma žmogiškoji būklė, kontrolės bei pasipriešinimo temos. Nepaisant komiško ir feministinio veržlumo, „Prastiems reikalams“ trūksta dviprasmiškumo. („Poor Things“, rež. Yorgos Lanthimos, Airija, D. Britanija, JAV, 2023)

Saldi rytinė pakrantė ***

Lewis Carrollio „Alisa Stebuklų šalyje“ susitinka su Vladimiro Nabokovo „Lolita“ šių dienų Amerikos politines ir socialines realijas pašėpiančioje satyroje. Vyresniųjų klasių moksleivė Lilijan per išvyką į Vašingtoną atsiskiria nuo bendraklasių ir leidžiasi į kaleidoskopišką kelionę rytine pakrante, kurioje jos netikėtai bendrakeleiviais tampa skvoteriai artistai, neonaciai ir pačiuože kairiųjų pažiūrų „kinošnikai“. Lilijan keičiant vardus ir „matuojantis“ naujas tapatybes, prieš žiūrovų akis veriasi radikalizuotos, politiškai susiskaldžiusios Amerikos portretas. Sean Price'o Williamso režisūrinis debiutas iš pradžių atrodo turintis daug potencialo ir polėkio, tačiau greitai išsikvepia. („The Sweet East“, rež. Sean Price Williams, JAV, 2023)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, * – jei turite daug laiko, * – niekalis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

29, 30, IV. 1, 3, 4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (JAV) – 11.40, 12.30, 15.20, 18.20, 22 val.; 31 d. – 15.20, 18.20, 22 val.; IV. 2 d. – 11.40, 12.30, 15.20, 19.20, 22 val. 29–IV. 4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (3D, JAV) – 14.15
IV. 4 d. – Pirmasis ženklas (JAV, Italija, D. Britanija) – 21.20
29–IV. 4 d. – „Kino pavasaris“
IV. 2 d. – Pamatyk kine. Žaislų istorija (JAV) – 18.30
IV. 9 d. – „Pasiklydę ekrane“ kino klasika. Šeštasis pojūtis (JAV) – 18.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

29 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 17 val.;
29 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 19 val.
IV. 1 d. – Mamutų medžioklė (rež. A. Stonytė) – 15 val. (seansai senjorams)
5 d. – Daaaaaali! (Prancūzija) – 17 val.
5 d. – Premjera! Karta.eu (dok. f., rež. E. Belickas) – 18.30; 7 d. – 19.10
6 d. – Karlsono kinas. Mažylis Nikolija pasakoja apie laimę (animac. f., Prancūzija, Liuksemburgas) – 12.15
6 d. – Premjera! Mano laisvė (Rež. I. Kunga-Melgaile, Lietuva, Latvija) – 18.30 (dalyvauja kūrybinė komanda)
7 d. – Karlsono kinas. Nutrūktgalviai: Don Kichoto pėdsakais (animac. f., Argentina, Belgija, Vokietija) – 12.15
„Kino pavasario“ pratėsimas
29 d. – Kryčio anatomija (Prancūzija) – 21.15; IV. 1 d. – 21 val.; 4 d. – 21.10;
5 d. – 20.15; 7 d. – 16.20
IV. 1 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 17 val.; 2 d. – 21 val.
IV. 2 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 16.50
IV. 1 d. – Įpėdinis (Prancūzija, Kanada, Belgija) – 19 val.; 3 d. – 21.15; 7 d. – 21 val.
IV. 2 d. – Blogis (ne)egzistuoja (Japonija) – 19 val.

IV. 3 d. – Žalia siena (Lenkija, Belgija, Čekija, Prancūzija) – 16.45; 6 d. – 21 val.
IV. 3 d. – Labirintai (Prancūzija, Vokietija) – 19.30
IV. 4 d. – Ryuichi Sakamoto | Opusas (dok. f., Japonija) – 16.50; 6 d. – 14 val.
IV. 4 d. – Tikroji priežastis (Vengrija, Slovakija) – 18.45
IV. 6 d. – Monstras (Japonija) – 16 val.
IV. 7 d. – Aš čia kapitonas (Italija, Belgija, Prancūzija) – 14 val.

IV. 3 d. – Žalia siena (Lenkija, Belgija, Čekija, Prancūzija) – 16.45; 6 d. – 21 val.
IV. 3 d. – Labirintai (Prancūzija, Vokietija) – 19.30
IV. 4 d. – Ryuichi Sakamoto | Opusas (dok. f., Japonija) – 16.50; 6 d. – 14 val.
IV. 4 d. – Tikroji priežastis (Vengrija, Slovakija) – 18.45
IV. 6 d. – Monstras (Japonija) – 16 val.
IV. 7 d. – Aš čia kapitonas (Italija, Belgija, Prancūzija) – 14 val.

Pasaka

29 d. – Metai buvo sunkūs (Prancūzija) – 17.30; 30 d. – 19 val.;
IV. 2 d. – 17.45; 3 d. – 18.15
29 d. – Mamutų medžioklė (dok. f., rež. A. Stonytė) – 17.45; 30 d. – 15.15;
IV. 1 d. d. – 18 val.; IV. 2 d. – 17.30
29 d. – How to Have Sex (D. Britanija, Graikija) – 20.45; IV. 2 d. – 19.45
IV. 1 d. – Aš čia kapitonas (Italija, Belgija, Prancūzija) – 15.30
IV. 1 d. – Mūza (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 18.15



„Interesų zona“

IV. 1 d. – Kopa. Antra dalis (Kanada, JAV) – 20.15
IV. 1 d. – Labirintai (Prancūzija, Vokietija) – 20.30
IV. 2, 4 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 18 val.
IV. 2, 3 d. – Kryčio anatomija (Prancūzija) – 20.15; 4 d. – 20 val.
IV. 2, 4 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 20.30; 3 d. – 18, 20.45
IV. 3 d. – Motinos instinktas (JAV) – 17.45
IV. 4 d. – Įpėdinis (Prancūzija, Kanada, Belgija) – 18.15
IV. 4 d. – Nežinomais takais (Prancūzija) – 20.45
IV. 5 d. – Femme (D. Britanija) – 20 val.

„Kino pavasaris“

29 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 18.15, 20 val.; 30 d. – 18, 20.15; IV. 1 d. – 15 val.
29, 30 d. – Kryčio anatomija (Prancūzija) – 20.30; IV. 1 d. – 20 val.
30 d. – Žalia siena (Lenkija, Belgija, Čekija, Prancūzija) – 17.30
30 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 15.30; IV. 1 d. – 17.30
IV. 1 d. – Monstras (Japonija) – 15.15
IV. 3 d. – Blogis (ne)egzistuoja (Japonija) – 20 val.
IV. 4 d. – Ryuichi Sakamoto | Opusas (dok. f., Japonija) – 17.45

Paupio salė

29 d. – Aš čia kapitonas (Italija, Belgija, Prancūzija) – 17.30
29 d. – Ryuichi Sakamoto | Opusas (dok. f., Japonija) – 20 val.; 30 d. – 13.30;
IV. 2 d. – 20.15
30, IV. 1 d. – Mažylis Nikolija pasakoja apie laimę (animac. f., Kanada, Liuksemburgas, Prancūzija) – 13 val.
30 d. – Mūza (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 15.45
30 d. – Blogis (ne)egzistuoja (Japonija) – 18 val.; IV. 1 d. – 13.30
30 d. – Kopa. Antra dalis (Kanada, JAV) – 20 val.
30 d. – How to Have Sex (D. Britanija, Graikija) – 20.30
IV. 1 d. – Įpėdinis (Prancūzija, Kanada, Belgija) – 15.45
IV. 1 d. – Kaupikai (D. Britanija) – 18 val.; 3 d. – 17.30
IV. 1 d. – Bernadeta (Prancūzija) – 20.30; 3 d. – 20 val.
IV. 2 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 18 val.

IV. 2 d. – Labirintai (Prancūzija, Vokietija) – 17.30
IV. 2 d. – Monstras (Japonija) – 19.30; 3 d. – 20.30; 4 d. – 19 val.
IV. 3 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 18 val.
IV. 5 d. – Daaaaaali! (Prancūzija) – 18.30
„Kino pavasaris“
29 d. – Interesų zona (JAV, D. Britanija, Lenkija) – 18 val.; 30 d. – 15 val.;
IV. 1 d. – 17.30, 20 val.
29 d. – Kaimiečiai (Lenkija, Serbija, Lietuva) – 20.30; 30 d. – 17.30; IV. 1 d. – 15 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

29, 30 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (JAV) – 10.30, 13.40, 19.40, 20.10, 22.40; 31 d. – 13.40, 19.40, 20.10; IV. 1, 3, 4 d. – 10.30, 13.40, 17, 19.40, 20.10; 2 d. – 10.30, 13.40, 17, 19.40, 20.40
29–31 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (3D, JAV) – 16.45; IV. 1–4 d. – 18.30
IV. 4 d. – Pirmasis ženklas (JAV, Italija, D. Britanija) – 21.30
29–IV. 4 d. – „Kino pavasaris“
IV. 2 d. – Pamatyk kine. Žaislų istorija (JAV) – 18.30
IV. 9 d. – „Pasiklydę ekrane“ kino klasika. Šeštasis pojūtis (JAV) – 18.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

29, 30, IV. 1–4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (JAV) – 10.30, 13.10, 18.40, 21.30; 31 d. – 13.10, 18.40, 21.30
29–IV. 4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (3D, JAV) – 15.50
IV. 4 d. – Pirmasis ženklas (JAV, Italija, D. Britanija) – 21.10
29–IV. 4 d. – „Kino pavasaris“
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

29, 30, IV. 1–4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (JAV) – 10.40, 14, 16.40, 17.40, 20.30; 31 d. – 14, 16.40, 17.40, 20.30
29–IV. 4 d. – Godzila ir Kongas: nauja imperija (3D, JAV) – 21.20
IV. 4 d. – Pirmasis ženklas (JAV, Italija, D. Britanija) – 20.40
29–IV. 4 d. – „Kino pavasaris“
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Agnė Narušytė (dailė, fotografija)
Redaktorės pavaduotoja – Rūta Jakimavičienė | Kinas – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | Muzika – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | Direktorius – Linas Vildžiūnas



© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 850 egz. Spausdino UAB „Utenaitis“, Užpalių g. 83A, Utena
Remia Lietuvos kultūros taryba
Vilniaus miesto savivaldybė
Lietuvos kino centras

